

Резюметата на отпечатаните в пълен текст научни трудове

на

гл. ас. Вероника Спасова Спасова, д.сд.

във връзка с конкурс за АД „Доцент“ по Социални дейности,
професионално направление 3.4. Социални дейности за
нуждите на Катедра „Социални и фармацевтични дейности“
към Медицински колеж при Медицински университет-
Плевен, обявен в ДВ бр. 99 от 22.11.2024 г.

ВЕРОНИКА СПАСОВА

**ДЪЛГОСРОЧНАТА ГРИЖА
ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА
И ПЕРСПЕКТИВИ**

ВЕРОНИКА СПАСОВА

**ДЪЛГОСРОЧНАТА ГРИЖА
ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ПЕРСПЕКТИВИ**

"ПЕЧАТНИЦА НИМА" ЕООД
Плевен, 2024 г.

Автор: ВЕРОНИКА СПАСОВА
 ДЪЛГОСРОЧНАТА ГРИЖА
 ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ПЕРСПЕКТИВИ
 Първо издание, Плевен 2024
 Всички права запазени
 Редактор: Вероника Спасова
 Рецензенти на монографията:
 Проф. д-р Васка Славчева Станчева-Попкостадинова
 Доц. д-р Соня Георгиева Будева
 Дизайн корица и оформление: Вероника Спасова
 Изображение на корицата: личен архив на автора
 Издателство: "ПЕЧАТНИЦА НИМА" ЕООД
 ISBN 978-619-280-016-1

Авторът на тази книга е носител на авторските права, както и неин издател. Никаква част от това издание не може да бъде копирана, възпроизвеждана, записвана, архивирана в информационни системи или предавана под каквато и да е форма или чрез каквито и да е средства, без предварително писмено съгласие на издателя или автора, с изключение на литературни критики и рецензенти. Неоторизираното възпроизвеждане, на която и да е част от това издание, е нелегално и се наказва от закона. Книгата е отпечатана по поръчка.

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ.....	7
----------------	---

Глава първа.

ЕВРОПЕЙСКА СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА ЗА ДЪЛГОСРОЧНА ГРИЖА.....	16
---	-----------

1. Основни понятия/термини в дългосрочната грижа....	16
2. Актуален и политически контекст.....	19
2.1. Актуалност на проблема.....	19
2.2. Ключови политически документи.....	20
3. Предизвикателства при предоставянето на дългосрочна грижа.....	26
3.1. Достъп до услуги за дългосрочна грижа.....	26
3.2. Качество на услугите за дългосрочна грижа.....	29
3.3. Работна сила за дългосрочната грижа.....	31
3.4. Финансиране на дългосрочни грижи.....	33
3.5. Официални и неформални дългосрочни грижи....	35
4. Модели на дългосрочна грижа в ЕС.....	39
4.1. Публични дългосрочни грижи в страните от ЕС...	40
4.2. Модели на дългосрочна грижа в страните от ЕС...	50

Глава втора.

ДЪЛГОСРОЧНАТА ГРИЖА В БЪЛГАРИЯ.....	54
1. Актуалност и политики на национално ниво.....	54
1.1. Демографска ситуация и тенденции.....	54
1.2. Стратегически документи във връзка с дългосрочната грижа.....	56

1.3. Институционална и нормативна уредба за сектора на дългосрочната грижа.....	64
2. Постигнати резултати в дългосрочната грижа.....	74
2.1. Предоставяне на социални услуги в домашна среда.....	75
2.2. Деинституционализация и осигуряване на социални услуги за дългосрочна грижа в общността.....	82
3. Системи за осигуряване на дългосрочна грижа.....	95
3.1. Система на здравеопазването.....	95
3.2. Социална система.....	106
4. Предизвикателства и приоритети на държавната политика на България в дългосрочната грижа.....	120
4.1. Предизвикателства пред дългосрочната грижа в здравната и социалната системи.....	120
4.2. Перспективи с визия към дългосрочната грижа...	122
 <i>Глава трета.</i>	
УСЛУГИ ЗА ДЪЛГОСРОЧНА ГРИЖА ПРЕДОСТАВЯНИ В ДОМАШНА СРЕДА – ИЗСЛЕДВАНИЯ С НАУКОПРИЛОЖЕН ХАРАКТЕР.....	124
1. Специфични особености на социалните услуги в домашна среда.....	124
2. Собствени изследвания с фокус заетите в услугите за дългосрочна грижа в домашна среда.....	126
 ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	139
 ИЗПОЛЗВАНИ ИЗТОЧНИЦИ.....	141

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

АЗ – Агенция по заетостта
АКСУ – Агенция за качество на социалните услуги
АСП – Агенция за социално подпомагане
АХУ – Агенция за хората с увреждания
БАЛИЗ – Българска асоциация на лицата с интелектуални затруднения
БВП – Брутен вътрешен продукт
БЧК – Български червен кръст
БЦНП – Български център за нестопанско право
ЕК – Европейска комисия
ЕС – Европейски съюз
ЗЗ – Закон за здравето
ЗЛЗ – Закон за лечебните заведения
ЗЛП – Закон за личната помощ
ЗСП – Закон за социално подпомагане
ЗСУ – Закон за социалните услуги
ЗХУ – Закон за хората с увреждания
ИСУН – Информационна система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България
КСО – Кодекс за социално осигуряване
КПХУ – Конвенция за правата на хората с увреждания
НСИ – Национален статистически институт
НЦОЗА – Национален център за обществено здраве и анализи
ОИСР – Организация за икономическо сътрудничество и развитие
ООН – Организация на обединените нации
ППЗСП – Правилник за прилагане на закона за социално подпомагане
ESPN – Европейска мрежа за социална политика

Монографията „ДЪЛГОСРОЧНАТА ГРИЖА – ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ПЕРСПЕКТИВИ“ представя задълбочено изследване на предизвикателствата пред държавите от Европейския съюз за справяне с проблема, който произтича от застаряването на населението – предоставянето на достъпни, с високо качество и финансово обезпечени дългосрочни грижи. Анализирана е ситуацията в България при специфичните за страната ни условия. Представя се постигнатото до момента в здравната и социалната системи за осигуряване на дългосрочна грижа за нуждаещите се и перспективите за бъдещото развитие на сектора. Собствени проучвания на автора поставят акцент върху ключови предизвикателства при предоставянето на услуги за дългосрочни грижи в България.

Допълнителна стойност на монографията добавя участието на автора като социален работник по изготвянето на оценка на потребностите на възрастни хора и лица с увреждания за достъп до социални услуги в домашна среда, предоставяни в последните 10 години по различни проекти в общини на област Плевен, както и в специализирана социална услуга „Асистентска подкрепа“. Съществен принос с наукоприложна стойност добавя опита на автора от проведени обучения на социални асистенти, както и над 500 часа осъществени супервизии с екипи на социални услуги.

Монографията е насочена към професионалисти и студенти в сферата на помагащите професии.

СБОРНИК ДОКЛАДИ И РЕЗЮМЕТА

ХІІ-та ЮБИЛЕЙНА НАЦИОНАЛНА НАУЧНА СЕСИЯ ЗА СТУДЕНТИ И ПРЕПОДАВАТЕЛИ

“65 години Медицински колеж - Плевен”

Под редакцията на ас. Калина Кънчева

първо издание

Плевен, 2014

Издавател: Издателски център при МУ - Плевен, ул. “св. Климент Охридски” №1

Печат: “ЕА” АД, гр. Плевен, ул. “Сан Стефано” № 43

ISBN 978-954-756-150-2

УДОВЛЕТВОРЕНОСТ НА БЪДЕЩИ СОЦИАЛНИ АСИСТЕНТИ ОТ ПРОВЕДЕНО ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ

Маринета Гуновска, Вероника Спасова

Медицински колеж към Медицински университет – Плевен

Резюме

Въведение: При обучението на възрастни за преквалификация и придобиване на степен професионална квалификация по дадена професия, те получават съвкупност от знания – общопрофесионални; умения – теоретични и практически; навици и определени качества на личността, които се придобиват чрез обучението

Цел: Да се проучи удовлетвореността от проведен курс на обучение в Българо-германски център за професионално обучение – гр. Плевен по част от професия – социален асистент.

Обект на изследването: 26 курсисти, безработни лица насочени от дирекция „Бюро по труда“.

Материал и методи: Документален метод и пряка груповая анкета на всички обучавани лица.

Резултати и обсъждане: По-висок е дялът на жените 88,5%, а мъжете са 11,5%. По възрастов признак най-много от анкетиранияте са във възрастовата група 41-55 г. (42%), следвани от тези над 56 г. (23%), от 20-30 г. 19% и най-малко са участниците 31-40 г. – 6%. По-голяма част от курсистите (81%) са доволни от базата за обучение. По отношение на въпроса за удовлетвореността от преподавателския състав участвал в обучението значителен дял (96%) считат, че обучителите са професионалисти в своята сфера. Значителна част (92,3%) от обучаемите след завършването на курса се чувстват уверени, сигурни и подготвени да упражняват професията си.

Заклучение: Оценяването на постиженията на учащите е само един от двата важни типа оценяване, защото трябва да се оцени и ефективността от курса, което беше и мотива за настоящото проучване на удовлетвореността от проведено обучение за придобиване на професия „социален асистент“.

Ключови думи: социален асистент, обучение, възрастни, професия.

Науката като форма на общественото съзнание възниква още през ранните етапи в развитието на обществото. Целенасоченото използване на науката все повече намира приложение във всички сфери на живота.

Образованието е сложна динамична социална система. Чрез системата на обучение, обучаваните придобиват необходимите знания и умения.

Познаването на психическия живот възрастния човек – обект на обучение е предпоставка за правилната организация и успешно протичане на учебния процес. В зряла възраст психическите процеси започват бавно да се изменят и функционално затрудняват възприемането на новите знания. Вътрешното духовно състояние на възрастните е твърде различно с това на подрастващите. При хората в зряла възраст

СБОРНИК ДОКЛАДИ И РЕЗЮМЕТА

ХІІ-та ЮБИЛЕЙНА НАЦИОНАЛНА НАУЧНА СЕСИЯ ЗА СТУДЕНТИ И ПРЕПОДАВАТЕЛИ

“65 години Медицински колеж - Плевен”

Под редакцията на ас. Калина Кънчева

първо издание

Плевен, 2014

Издател: Издателски център при МУ - Плевен, ул. “св. Климент Охридски” №1

Печат: “ЕА” АД, гр. Плевен, ул. “Сан Стефано” №43

ISBN 978-954-756-150-2

НАГЛАСАТА НА БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА ЗА РАБОТА С ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ КАТО СОЦИАЛЕН АСИСТЕНТ

Калина Кънчева, Вероника Спасова

Медицински колеж към Медицински университет – Плевен

Резюме

Въведение

Цел: Да се проучи нагласата и заангажираността на безработни лица, включени в курс на обучение за част от професия „Социален асистент“, относно бъдещата им работа с хора с увреждания по програми, предоставяни на територията на общ. Плевен.

Материал и методи: Разработени бяха две анкетни карти. Първата с шест отворени въпроса, която целеше да проучи досегашния опит на курсистите при работа с лица с увреждания, както и техните нагласи. Втората анкетна карта с 10 отворени и затворени въпроси целеше личната ангажираност при вече преминал курс на обучение за професията.

Обект: Проведоха се две анкетни проучвания в една и съща целева група. Анкетирани бяха 25 лица, всички включени в курс за преквалификация на безработни за професия „Социален асистент“ проведен в Българо-германски център за професионално обучение, клон Плевен с продължителност на курса 300 ч., от които 150 практически обучение.

Резултати: Раздадени бяха 25 анкетни карти в началото на провеждане на курса, и 25 анкетни карти при приключването му. И при двете проучвания бяха върнати всички карти. При анализа им се установи следното - по голямата част от лицата са се включили в този курс, защото личната им мотивираност да работят с хора с увреждания е висока. Голямата част имат личен опит при гледане на болен член от семейството си. Смятат, че притежават лични качества, които ще им помогнат в трудовата реализация. След второто анкетирание голяма част от тях вече са наясно с основните потребности на хората с увреждания.

Изводи: Безработните лица, включени в курса на обучение са лично мотивирани или от собствен опит или от желание да работят тази професия. Биха останали със своя потребител и при възможност за работа в по-добри условия и при по-добро заплащане, тъй като считат че са лично ангажирани и имат дълг към човека избрал да остане с него. Всички са на мнение, че за упражняването на тази професия не е достатъчен личния опит, а е нужно и обучение. Но са категорични, че за хората избрали подпомагащите професии, между които е и професията на социалния асистент имат реализация в България.

Ключови думи: социални услуги, социален асистент, лице с увреждане, индивидуални потребности, индивидуален подход.

Безработицата е налице, когато даден индивид, или група от хора са без работа, като в същото време активно търсят такава.

**ВТОРА НАЦИОНАЛНА СТУДЕНТСКА СЕСИЯ
ФАКУЛТЕТ “ЗДРАВНИ ГРИЖИ”**

“Съвременни тенденции в развитието на здравните грижи”

27.03. 2014 - 28.03. 2014 г.

гр. Плевен

СБОРНИК ДОКЛАДИ

СОЦИАЛНИ АСПЕКТИ НА ЗДРАВНИТЕ ГРИЖИ В „ЗАЩИТЕНО ЖИЛИЩЕ ЗА ВЪЗРАСТНИ С ЛЕКА И УМЕРЕНА УМСТВЕНА ИЗОСТАНАЛОСТ – ГР. ПЛЕВЕН”

Б. Дескова, В. Спасова

МУ, Медицински колеж – Плевен, Специалност “Социални дейности”

Въведение: Грижите за хора с умствено увреждане са отражение на схващанията и отношението на обществото към тях. Основна роля играе разкриването на Защитени жилища и настаняването в тях на лица с умствена изостаналост при условия, максимално близки до семейна среда. Основна задача на екипите, работещи в тези жилища е да осигурят подкрепяща грижа на потребителите на услугата с цел осигуряване на пълноценен и самостоятелен начин на живот.

Цел: Проучване мнението на лица с лека и умерена умствена изостаналост, настанени в защитено жилище - гр. Плевен относно оказваната им подкрепяща грижа от персонала на заведението за социални услуги.

Методи на изследване: Проведено структурирано интервю с 10 затворени и отворени въпроси.

Резултати и обсъждане: Интервюираните до голяма степен са удовлетворени от грижите и помощта, които им оказва персонала за справяне с ежедневните дейности. По –голямата част отчитат, че са по-самостоятелни и по-сигурни в себе си, водят нов за тях интересен и разнообразен живот. Ангажирани са в съвместни дейности с другите потребители, осмислено е свободното им време. Екипа от специалисти, работещ с тях е отзивчив, подкрепя ги в обучението и в ежедневните задачи и предизвикателства.

Заклучение: Хората с умствена изостаналост са също членове на обществото и техните условия на живот не трябва да се различават от тези на другите хора.

Ключови думи: умствена изостаналост, грижи, защитено жилище, начин на живот

SOCIAL ASPECTS OF HEALTH CARES IN „PROTECTED HOME FOR ELDERLY PEOPLE WITH SLIGHT AND MODERATE MENTAL DEFICIENCY– PLEVEN CITY”

B. Deskova, V. Spasova

MU, Medical college – Pleven, Major “Social activities”

Introduction: The cares for people with mental deficiency are reflections of the concepts and attitude of the society to them. The important role in that respect is the establishment of Protected homes and accommodation in them of mental deficiency persons in conditions, most closely to family environment. The principal objective of the teams, employed in those homes is to ensure supporting cares for the beneficiaries of the services in order to provide an independent and useful way of life.

Objective: To investigate the opinions of the persons with light and mental deficiency, accommodated in protected home - Plevan city, concerning rendered supporting cares on part of the personnel for social cares.

Methods of research: structured interview conducted with 10 closed and opened questions.

Results and discussions: The interviewed persons to a great degree are satisfied of the cares and assistance, provided by the personnel to overcome their daily routine of life activities. The greater part of them share they feel more independent and more confident in themselves,

Медицински университет – Плевен

Медицински колеж

ТРИНАДЕСЕТА НАЦИОНАЛНА НАУЧНА СЕСИЯ ЗА СТУДЕНТИ И ПРЕПОДАВАТЕЛИ

*В рамките на "Юбилеен месец на науката
40 години Медицински университет - Плевен*

2-3 октомври 2014 гр. Плевен

СБОРНИК ДОКЛАДИ

ПЛЕВЕН, 2014

ПРОУЧВАНЕ УДОВЛЕТВОРЕНОСТТА НА БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА, ВКЛЮЧЕНИ В ОБУЧЕНИЕ ПО ПРОЕКТ ЗА ПОВИШАВАНЕ ПРИГОДНОСТТА ЗА ЗАЕТОСТ

Вероника Спасова, Калина Кънчева

Медицински университет – Плевен, Медицински колеж
сектор „Социални и фармацевтични грижи” в МК

Въведение: Безработицата е един от най-сериозните проблеми за разрешаване днес не само в България, а и в света. Все по-високия ръст на безработица и особено младежката, води до редица социално-икономически проблеми: нисък или отрицателен икономически растеж, спад във потреблението и услугите, намалени постъпления от данъци, увеличени разходи за социално осигуряване и социална защита на големи групи от населението в трудоспособна възраст.

Безработицата сама по себе си е негативно явление в живота на човека, но почти винаги води след себе си и редица икономически и социално-психологически проблеми за засегнатите лица: липса на доходите за задоволяване на основните жизнени потребности, загуба на самочувствие, неувереност в себе си, загуба на социален престиж, чувство на безпомощност и страх от бъдещето, изпадане в състояние на отчаяние и отчужденост от обществения живот, влошаване на здравословното състояние, злоупотреба с алкохол, зараждане на семейни конфликти, криминални прояви и други. Всеки един от нас всеки ден среща човек, носещ белезите на социалните проблеми, породени от безработицата. Тревожен е фактът, че безработицата веднъж настанила се в живота на човека има способността да придобива перманентен

Програма
„Учене през
целия живот“

ЦЕНТЪР
ЗА РАЗВИТИЕ
НА ЧОВЕШКИТЕ
РЕСУРСИ

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД СОЦИАЛНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА ХОРАТА С УВРЕЖДЕНИЯ

ПРОЕКТ LLP-2013-GRU-LP-01
„НОВИ РЕСУРСИ ЗА ОБЩНОСТТА“
СЕКТОРНА ПРОГРАМА ГРЮНДВИГ

ЗАПРЕЩЕНИЕТО – БАРИЕРА ПО ПЪТЯ НА ИНТЕГРАЦИЯТА НА ХОРАТА С МЕНТАЛНИ УВРЕЖДЕНИЯ

Ас. Вероника Спасова

Медицински университет – Плевен, Медицински колеж

В България са поставени под запрещение 7 040 лица, от които под пълно запрещение – 6 249 лица и под ограничено запрещение – 791 лица. Според Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, всяко лице независимо от вида увреждане разполага с възможност да формира воля, да прави избор и да взема решения за извършването или въздържането от извършване на конкретни правни действия с оглед упражняването на собствените му права и изпълнение на поетите задължения.

Правото на лицата с увреждания да правят избор във връзка с живота си и да се ползват от правосубектност равноправно с всички останали хора е един от най-значимите проблеми във връзка с правата на човека днес. Признаването на човека за способен да взема решение му дава възможност да поеме контрол над собствените си действия и да участва в обществения живот редом с другите. Това право ни позволява да избираме къде и с кого искаме да живеем, да гласуваме за предпочитаната от нас политическа партия, нашите решения във връзка със здравните ни грижи да бъдат зачитани, да контролираме финансовите си дела и да имаме достъп до обществения живот. Без него ние не сме личности пред закона и нашите решения нямат правна сила. Това все още не е реално за стотици хиляди хора с интелектуални и/или психосоциални увреждания поставени под запрещение. Осигуряването на правата на човека за хора с интелектуални и психосоциални увреждания все още е само добро пожелание. Правосубектността ни позволява да вземаме решения, които могат да бъдат както от основна важност – избор къде и с кого да живеем, до ежедневни – закупуване на билет за автобус, подписване на наем, даване на съгласие за лечение. За човека човека под запрещение и лишен от правосубектност, трети страни вземат решения вместо него. Това сливане на личността с тази на някой друг е описано „гражданска смърт“. В миналото тя е засягала жените, а днес все още е реалност за огромен брой хора с интелектуални и психосоциални увреждания, които са под режим на запрещение.

Що е правосубектност? Правосубектността може да се определи като правомощие или възможност на човека да действа в рамките на правната

ВТУ "Св. св. Кирил и Методий"
Стопански факултет
Корпус 4, ул. "Ап. Георги Козаров" № 1

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

Велико Търново
05-06.11.2015 г.

Българска академия на науките
Институт за икономически изследвания
бул. "Априлски войни" № 3
1000 София
e-mail: info@iib.bas.bg

РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА - ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ВЪЗМОЖНОСТИ

ПРОГРАМЕН КОМИТЕТ

проф. д-р Христо Бонджолов – ректор на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“
проф. д-р Митко Димитров – директор на Институт за икономически изследвания, Българска академия на науките
доц. д-р Добринка Златева – декан на Стопански факултет, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“

РЕДАКЦИОНЕН КОМИТЕТ

доц. д-р Венета Христова – заместник декан по научноизследователската дейност и международно сътрудничество
доц. д-р Милена Йоргова – заместник декан по учебна дейност и акредитация и ръководител катедра "Организация и методология на социалните дейности"
проф. дин Мария Павлова – ръководител катедра „Финанси и счетоводство“
проф. дин Пенчо Пенчев – ръководител катедра „Стопанско управление“
доц. д-р Венцислав Статев – ръководител катедра „Маркетинг и туризъм“
доц. д-р Емил Панушев – ръководител катедра „Икономическа теория и международни икономически отношения“

ISBN: 978-954-9689-99-0

ДОКЛАДИ

- ПЛЕНАРНИ ДОКЛАДИ
- СЕКЦИЯ 1 - Икономически предизвикателства пред България
- СЕКЦИЯ 2 - Администрация и управление
- СЕКЦИЯ 3 - Актуални проблеми и перспективи пред социалната работа
- СЕКЦИЯ 4 - Съвременни аспекти на туристическата дейност

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

доц. д-р Петя Петрова - председател
ас. Веселин Павлов
ас. Иван Бянов
ас. Олга Манчева-Али
ас. Стефка Иванова
ас. Цанко Стефанов

Пленарни доклади

Проф. д-р Искра Христова-Балканска

Българска академия на науките, София
Институт за икономически изследвания

[Индустриалната политика на ЕС и предизвикателствата пред българската промишленост](#)

Проф. дин Мария Павлова

ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, Велико Търново
Катедра "Финанси и счетоводство"

[Професионалната етика в счетоводството](#)

1. Секция „Икономически предизвикателства пред България“

Проф. д-р Татяна Хубенова-Делисикова

Българска академия на науките, София
Институт за икономически изследвания

[Икономическото управление в ЕС: кризисни процеси и предизвикателствата за интерпретация на България](#)

Dr. Habil Arad Ferenc Papp-Vary

Marketing Institute, Budapest Metropolitan University of Applied Sciences, Budapest Hungary

[Is Product Placement Really A New Marketing Communications Genre? The Earliest Examples Of Branded Entertainment](#)

Проф. д-р Марияна Божинова	СА „Д. А. Ценов“, Свищов	Специфика на маркетинговата дейност в сферата на селския туризъм
Гл. ас. д-р Десислава Пенкова	ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“, Велико Търново Пловдивски университет „П. Хилендарски“, филиал „Л. Каравелов“ - Кърджали	Анализ на състоянието на геотуризма в България
Ас. Олга Манчева-Али	ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, Велико Търново	Функционални и технологични възможности на специализирани софтуери в ресторантьорството
Мирослав Костадинов, студент ОКС „Магистър“	СА „Д. А. Ценов“, Свищов	Възможности за развитие на екотуризма във Великотърновска област
Ас. Калина Кънчева	Медицински колеж към Медицински университет, Плевен	7 г. – възможности и перспективи
Ас. Вероника Спасова	Медицински колеж към Медицински университет, Плевен Медицински колеж към Медицински университет, Плевен	Професионална компетентност на лицата, полагащи грижи в домашни условия
Ас. Надя Влаева	Тракийски университет, Стара Загора	Комплексно-ориентирани модели за социална работа в местата за лишаване от свобода
Гл. ас. д-р Ирина Петкова Казанджиева-Йорданова	Университет за национално и световно стопанство, София	Банковият съюз и предизвикателствата пред българската банкова система
Ас. д-р Едуард Маринов	Българска академия на науките, София Институт за икономически изследвания	Участието на България в политиката за развитие на Европейския съюз
Ас. Венелина Цаневска	ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, Велико Търново	Данъчна система на България – проблеми и предизвикателства
Ас. д-р Милен Митков	СА „Д. А. Ценов“, Свищов	Характеристика и особености при застраховане на релсови превозни средства
Ас. д-р Милен Митков	СА „Д. А. Ценов“, Свищов	Характеристика и особености при застраховане на летателни апарати
Ас. Иван Руменов Бянов	ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, Велико Търново	Развитие на аграрната структура в страните от Европейския съюз през новото хилядолетие
Ас. Недялко Несторов	Българска академия на науките, София Институт за икономически изследвания	Оценка на възможностите за растеж на българския БВП на база външната търговия
Ас. Стефка Петкова Иванова	ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, Велико Търново	Пътница за оптимизиране на някои разходи, формирани себестойността на строителната индустрия
Докт. Йорданка Иванова Христова	ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, Велико Търново	Състояние и насоки в развитието на българския пенсионен модел

ПРОЕКТ НА СОЦИАЛНА УСЛУГА „РАННА ИНТЕРВЕНЦИЯ НА УВРЕЖДАНИЯТА“ ЗА ДЕЦА ОТ 0 ДО 7 ГОДИНИ – ВЪЗМОЖНОСТИ И ПЕРСПЕКТИВИ

SOCIAL SERVICE PROJECT „EARLY INTERVENTION TO DISABILITIES “ FOR CHILDREN 0 TO 7 YEARS OLD – OPPORTUNITIES AND PERSPECTIVES

Вероника Спасова, Калина Кънчева

Медицински университет – гр.Плевен, Медицински Колеж

e-mail: veronikahali@abv.bg

Abstract

Introduction: *early nintervention is mobile, multidisciplinary, coordinated service of prevention nature. It is a system of professional services for children 0 to 7 years oldm of retarded development, disabilities, atypical behavior, social and emotional difficulties. Services are based on priorities of family and needs of child and provided in natural environment of child that includes, creche, kindergarten, playing group etc.*

Objective: *Aquaintance with opportunities, provided by the social service „Early intervention to disabilities “ to disability children and their parents.*

Methods of reaserch: *documentary method anf literature review on topic.*

Results: *Early nintervention is innovative social service for Bulgaria. The basic used method isfamily-oriented approach, focused on nwork not only with child, but whole family. Parents have opportunity in partnership with specialists to define priorities of development of their child and cooperate to achieve scheduled objectives in regard improvement the condition of child and creating supporting environment.*

Conclusion: *Fundamental for Bulgaria national and internatioinal legal and political documents commitments to secure highest standard with regard to children cares in early age as well to mtheir parents. Concerning children with disabilities and their parents those commitments require greater attentionaand responsibility. That predetermine the transition nfromintervention, fociused on child to wider range, including child, family and environmernt. Thus the transition from „medical“ to „social“ model is implemented.*

Keywords: children with disabilities, early nintervention, development, family-oriented approach, partnership

ВЪВЕДЕНИЕ

Развитието на ранната интервенция в международен план през последните 20 до 30 години показва еволюция на идеите и теориите и нова концепция за ранна интервенция, която обединява здравните, образователните и социалните науки. Тази нова концепция разглежда влиянието на социалното взаимодействие върху развитието на детето и налага преминаване от интервенция, фокусирана основно върху детето, към по-широкообхванат подход, включващ детето, семейството и средата.

ИЗЛОЖЕНИЕ

ВТУ "Св. св. Кирил и Методий"
Стопански факултет
Корпус А, ул. "Априлски Козаров" № 1

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

Велико Търново
05-06.11.2015 г.

Българска академия на науките
Институт за икономически изследвания
бул. "Св. Кирил и Методий" № 3
1000 София
e-mail: info@iib.bas.bg

РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА - ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ВЪЗМОЖНОСТИ

ПРОГРАМЕН КОМИТЕТ

проф. д-р Христо Бонджолов – ректор на ВТУ "Св. св. Кирил и Методий"
проф. д-р Митко Димитров – директор на Институт за икономически изследвания, Българска академия на науките
доц. д-р Добринка Златева – декан на Стопански факултет, ВТУ "Св. св. Кирил и Методий"

РЕДАКЦИОНЕН КОМИТЕТ

доц. д-р Венета Христова – заместник декан по научноизследователската дейност и международно сътрудничество
доц. д-р Милена Йоргова – заместник декан по учебна дейност и акредитация и ръководител катедра "Организация и методология на социалните дейности"
проф. дин Мария Павлова – ръководител катедра "Финанси и счетоводство"
проф. дин Пенчо Пенчев – ръководител катедра "Стопанско управление"
доц. д-р Венцислав Статев – ръководител катедра "Маркетинг и туризъм"
доц. д-р Емил Панушев – ръководител катедра "Икономическа теория и международни икономически отношения"

Ай анд Би

ISBN: 978-954-9689-99-0

ДОКЛАДИ

- ПЛЕНАРНИ ДОКЛАДИ
- СЕКЦИЯ 1 - Икономически предизвикателства пред България
- СЕКЦИЯ 2 - Администрация и управление
- СЕКЦИЯ 3 - Актуални проблеми и перспективи пред социалната работа
- СЕКЦИЯ 4 - Съвременни аспекти на туристическата дейност

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

доц. д-р Петя Петрова - председател
ас. Веселин Павлов
ас. Иван Бянов
ас. Олга Манчева-Али
ас. Стефка Иванова
ас. Цанко Стефанов

Пленарни доклади

Проф. д-р Искра Христова-Балканска	Българска академия на науките, София Институт за икономически изследвания	Индустриалната политика на ЕС и предизвикателствата пред българската промишленост
Проф. дин Мария Павлова	ВТУ "Св. св. Кирил и Методий", Велико Търново Катедра "Финанси и счетоводство"	Професионалната етика в счетоводството

1. Секция „Икономически предизвикателства пред България“

Проф. д-р Татяна Хубенова-Делисикова	Българска академия на науките, София Институт за икономически изследвания	Икономическото управление в ЕС: кризисни процеси и предизвикателствата за интеграцията на България
Dr. Habil Arad Ferenc Papp-Vary	Marketing Institute, Budapest Metropolitan University of Applied Sciences, Budapest Hungary	Is Product Placement Really A New Marketing Communications Genre? The Earliest Examples Of Branded Entertainment

Проф. д-р Марияна Божинова	СА „Д. А. Ценов“, Свищов	Специфика на маркетинговата дейност в сферата на селския туризъм
Гл. ас. д-р Десислава Пенкова	Пловдивски университет „П. Хилендарски“, филиал „П. Каравелов“ – Кърджали	Анализ на състоянието на геотуризма в България
Ас. Олга Манчева-Али	ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, Велико Търново	Функционални и технологични възможности на специализирани софтуери в ресторантьорството
Мирослав Костадинов, студент ОКС „Магистър“	СА „Д. А. Ценов“, Свищов	Възможности за развитие на екотуризма във Великотърновска област
	Медицински колеж към Медицински университет, Плевен	7.Г - възможности и перспективи
Ас. Калина Кънчева	Медицински колеж към Медицински университет, Плевен	Професионална компетентност на лицата, полагащи грижи в домашни условия
Ас. Вероника Спасова	Медицински колеж към Медицински университет, Плевен	
Ас. Надя Влаева	Тракийски университет, Стара Загора	Комплексно-ориентирани модели за социална работа в местата за лишаване от свобода
Гл. ас. д-р Ирина Петкова	Университет за национално и световно стопанство, София	Банковият съюз и предизвикателствата пред българската банкова система
Казанджиева-Йорданова		
Ас. д-р Едуард Маринов	Българска академия на науките, София Институт за икономически изследвания	Участието на България в политиката за развитие на Европейския съюз
Ас. Венелина Цаневска	ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, Велико Търново	Данъчна система на България - проблеми и предизвикателства
Ас. д-р Милен Митков	СА „Д. А. Ценов“, Свищов	Характеристика и особености при застраховане на релсови превозни средства
Ас. д-р Милен Митков	СА „Д. А. Ценов“, Свищов	Характеристика и особености при застраховане на летателни апарати
Ас. Иван Руменов Бянов	ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, Велико Търново	Развитие на аграрната структура в страните от Европейския съюз през новото хилядолетие
Ас. Недялко Несторов	Българска академия на науките, София Институт за икономически изследвания	Оценка на възможностите за растеж на българския БВП на база външната търговия
Ас. Стефка Петкова Иванова	ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, Велико Търново	Пътища за оптимизиране на някои разходи, формирани себестойността на строителната индустрия
Докт. Йорданка Иванова Христова	ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, Велико Търново	Състояние и насоки в развитието на българския пенсионен модел

ПРОФЕСИОНАЛНА КОМПЕТЕНТНОСТ НА ЛИЦАТА, ПОЛАГАЩИ ГРИЖИ В ДОМАШНИ УСЛОВИЯ

PROFESSIONAL COMPETENCY OF PERSONS, RENDERING CARES IN HOUSEHOLD ENVIRONMENT

ас. Калина Кънчева, ас. Вероника Спасова
Медицински университет – гр.Плевен, Медицински Колеж
e-mail: kalinakk@abv.bg

Abstract

Social services are set of activities, aimed to improve quality of life to persons with disabilities, whose mode of life from active, due to various reasons has changed to condition, requiring help. The accent of national policy with regard to providing social services to community is directed rather to arrange employment for unemployed family members, hired asocial or personal assistants, rather than provide to disability persons supporting and adequate cares. Those individuals, taking care of disability persons frequently have not sufficient training and knowledge on needs of disability persons, and they take care of disability persons, who have not pretensions for the quality of rendered cares. The patient has not choice for the person whom is to provide supporting cares. Another disadvantage of existing presently programs is that they are short-termed and aimed to reduce unemployment, suspects the mechanism of choice. The practice shows that rarely change in positive trend the users' quality of life, due to the insufficient competency of hired persons. That competency is not to be increased by proposed two day courses, in most cases after contract has been accomplished. The accent of training people to render cares for disability persons should be put not only on how to provide household, administrative and social cares in general but on complete satisfaction of major vital necessities which is not possible to be achieved by short-termed courses and programs.

Key words: social services, disability person, vital necessities, quality of life.

ВЪВЕДЕНИЕ

Социалните услуги в общността и извън нея са регламентирани в Закон за социално подпомагане и Правилника за приложението му. Част от тези услуги са „личен асистент“, „социален асистент“ и „домашен помощник“. Тези услуги представляват комплекс от дейности, които са в посока на подобряване качеството на живот на лица с увреждания, чийто начин на живот от активен по различни причини се е променил в състояние на необходимост от помощ.

Медицински университет – Плевен

Медицински колеж

**ЧЕТИРИНАДЕСЕТА
НАЦИОНАЛНА НАУЧНА СЕСИЯ ЗА СТУДЕНТИ И ПРЕПОДАВАТЕЛИ**

6-7 октомври 2016 гр. Плевен

СБОРНИК ДОКЛАДИ

ПЛЕВЕН, 2016

ОБЩУВАНЕТО В СОЦИАЛНАТА РАБОТА

Вероника Спасова

Резюме

Въведение: Социалната работа се осъществява чрез общуване между социалния работник и нуждаещите се от помощ индивиди, семейства и групи. Общуването е едно от решаващите условия за оптимално протичане на социалната работа с клиента. То е процес на възприемане и взаимодействие между хората, при който те обменят помежду си информация, мисли, чувства, идеи, емоции, оценки, убеждения.

Цел: Запознаване със същността на общуването, неговите компоненти, ролята и значението му в социалната работа. Професионалното общуване на социалния работник, като необходима предпоставка за ефективна социална работа.

Метод на изследване: Използван е документален метод и литературен обзор по темата.

Резултати: Същността на общуването е обменът на информация. Характерно в процеса на общуването между социалния работник и клиента е, че компонентите на общуващите системи са в неравностойно положение, имат съществени различия. Тези различия поставят т.нар. барери в процеса на общуване. В общуването могат да се обособят три взаимосвързани страни – комуникативна, интерактивна и перцептивна. Всяка от тях има специфични характеристики, които оказват влияние върху цялостния процес на общуване.

Заклучение: Работата на социалния работник е свързана с постоянен контакт с хора и непосредствено общуване с тях. Изпълнението на всичките му задължения са свързани с общуване. Може да се каже, че ефективността и ефикасността на социалната работа се повишава и до голяма степен предопределя от уменията общуват на помагащите специалисти.

Ключови думи: communication, information, social work, interaction.

Социалната работа се осъществява чрез общуване между социалния работник и нуждаещите се от помощ индивиди, семейства и групи. Доколко успешна и ефективна ще е тя, до голяма степен зависи от уменията на социалния работник за водене на разговор, предразполагане на клиента да сподели необходимата информация, интерпретиране на събраните данни и осъществяване на консултативна дейност.

Медицински университет – Плевен

Медицински колеж

ПЕТНАДЕСЕТА НАЦИОНАЛНА НАУЧНА СЕСИЯ ЗА СТУДЕНТИ И ПРЕПОДАВАТЕЛИ

5-6 октомври 2017 гр. Плевен

СБОРНИК ДОКЛАДИ

ПЛЕВЕН, 2017

ПСИХИЧНАТА БОЛЕСТ - ДОЖИВОТНА ПРИСЪДА ЗА БОЛНИЯ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

Виктория Иванова

Вероника Спасова

MENTAL ILLNESS - LIFE SENTENCE FOR THE PATIENT AND HIS/HER FAMILY

Viktoriya Ivanova

Veronika Spasova

Summary

Introduction: The persons suffering mental illness are among most vulnerable and helpless groups of the population – victims of the stigma, negative and frequently hostile attitude of society to them, condemned as aggressive and unpredictable, avoided by other people and subjected to social isolation. The mental illness imposes a stamp not only for the ones who are suffering from it but also on their families. A great part of persons with serious mental illness live with their families. Family members undergo serious crises – psychological, emotional, and financial. The presence of mental illness places before family members a lot of questions that they have not or due to shame and fear do not dare to find information.

Objective: become aware with the situation, thousands of people are in, family members that take care in home environment for person with mental illness.

Method of survey: documentary method, review of literature, related to the topic.

Discussion: priority at re-socialization and adaptation of persons with mental disturbances is opposition to the stigma and discrimination on one part and investigate the needs of the relatives who take care for the mental illness person in order to provide adequate support on the other part.

Conclusion: The society should be aware of the problems for those people learn to live with the manifestations of mental illness. A more detailed awareness for the problem could abolish the stigmatized understanding for mentally ill and facilitate their integration in society and improve not only their lives but the lives of those who take care of them.

Keywords: mental illness, family, problems, support.

Ние живеем в бързо променящи се, напрегнати условия, в постоянен стрес и пренатоварване на организма. От най-ранна детска възраст сме поставени в състезателна среда, постоянно сравняване и оценяване. Тази непрекъсната надпревара с времето за съвременния човек естествено повишава и тревожността пред множеството алтернативи, между които трябва да взема решение. Повтарящата се постоянна тревожност е в основата на повечето

Е-списание СОЦИАЛНА РАБОТА 2018, брой 1, година VI

Редактори на броя

проф. д-м Албена Чавдарова
доц. д-р Росица Симеонова

Съдържание

Албена Чавдарова, Росица Симеонова - Представяне на броя
Резюме | Изтегли статията

Начко Радев - Относно предмета на науката социална работа
Резюме | Изтегли статията

Петър Горненски - Обществено здраве и социално развитие
Резюме | Изтегли статията

Искра Петкова - Проектът за социална работа като метод в
обучението на студенти по Социални дейности
Резюме | Изтегли статията

Соня Будева, Вероника Спасова - Професионално „прегаряне“ и
удовлетвореност от работата в системата на социални услуги за
лица с ментални увреждания
Резюме | Изтегли статията

Калина Кънчева - Възможности за превенция на негативните социални
последиви за пациента след дехоспитализиране
Резюме | Изтегли статията

Данаил Враховски, Калина Кънчева - Алтернативни методи и подходи
за финансиране на здравеопазването
Резюме | Изтегли статията

Мариета Гуновска - Информираност на ученици с ромска етническа
принадлежност за превенция на полово предавани заболявания

Резюме | Изтегли статията

Редакционна колегия

Проф. д-р Гинка
Механджийска - Главен
редактор (2021 -)

Доц. д-р Ивайло Тепавичаров
- основател и главен
редактор (2013 - 2021)

Проф. д-м Албена Чавдарова

Проф. д-м Моника Богданова

Проф. д-р Лиляна Стракова

Доц. д-р Вистра Мизова

Виж повече...

Редакционен съвет

Проф. д-м Сийка Чавдарова-
Костова - СУ "Св. Климент
Охридски"

Проф. д-р Венчо Господинов
- СУ "Св. Климент Охридски"

Проф. д-р Васка Станчева-
Попкостадинова - ЮЗУ
"Неофит Рилски"

Проф. д-р Веска Шолева -
Тракийски университет -
Стара Загора

Проф. д-р Мария Стоянова -
УНС

Проф. д-р Силвия Николаева
- СУ "Св. Климент Охридски"

Виж повече...

Международен редакционен борд

Проф. Волф Бльомерс -
Университет по приложни
науки, Магдебург, Германия

Проф. Петер Бутнер -
Университет по приложни
науки, Мюнхен, Германия

Проф. Стивън Шардлоу -
Университет в Кийл,
Великобритания

Д-р Джулия Уоткинс - бивш
изпълнителен директор на
Съвета за образование по
социална работа, САЩ

Виж повече...

ISSN 1314-9644

Професионално „прегаряне“ и удовлетвореност от работата в системата на социални услуги за лица с ментални увреждания

Соня Будева, Вероника Спасова

Резюме: Работещите в областта на психичното здраве са особено податливи на „прегаряне“, тъй като присъщите предизвикателства в работата с клиенти с висок риск създават трудности при привличането и задържането на квалифицирани служители. Статията разглежда индивидуални, организационни и социални фактори в системата на социалните услуги, които могат да бъдат сериозен риск за професионално „прегаряне“.

В настоящото проучване професионалният стрес и неудовлетворение са измерени в група от 25 помагащи професионалисти от 4 социални услуги, работещи с лица с ментални увреждания.

Ключови думи: професионални рискове, „бърнаут“ синдром, емоционално „прегаряне“

Symptoms of professional „burn-out“ and work satisfaction: a study in the system of social services for people with mental disabilities

Sonya Budeva, Veronika Spassova

Abstract: Mental health professionals are particularly susceptible to burnout, as the inherent challenges in dealing with high-risk clients create difficulties in attracting and retaining skilled workers. The article discusses individual, organizational and social factors in the social services system, which can be a serious risk of professional burnout.

In this study, occupational stress and dissatisfaction were measured in a group of 25 helping professionals from 4 social services working with mentally disabled people.

Key words: professional risks, burnout syndrome

Специалистите в областта на психичното здраве работят с много предизвикателна популация клиенти. Тези клиенти имат сложни медицински състояния и психосоциални затруднения, както и правни, семейни, жилищни и трудови проблеми. Помагащите професионалисти, чието намерение е да помогнат, могат да се ангажират прекалено много с клиентите. В допълнение, работата изисква огромна съпричастност и търпение, но въпреки това

Медицински университет – Плевен

Медицински колеж

ШЕСТНАДЕСЕТА ЮБИЛЕЙНА НАЦИОНАЛНА НАУЧНА СЕСИЯ ЗА СТУДЕНТИ И ПРЕПОДАВАТЕЛИ

29-30 октомври 2018 гр. Плевен

СБОРНИК ДОКЛАДИ

ПЛЕВЕН, 2018

ЛИЧНАТА ПОМОЩ – ВЪЗМОЖНА РЕАЛНОСТ ИЛИ НЕДОСТИЖИМА МЕЧТА НА ХОРАТА С УВРЕЖДЕНИЯ В БЪЛГАРИЯ

М. Христова¹, В. Спасова²,

¹Медицински Университет - Плевен, специалност „Социални дейности“

²Медицински Университет - Плевен, катедра „Социални и фармацевтични дейности“

PERSONAL HELP – A POSSIBLE REALITY OR UNATTAINABLE DREAM OF PEOPLE WITH DISABILITIES IN BULGARIA

M.Hristova¹, V. Spasova²,

¹Medical University - Pleven, specialty „Social activities“

²Medical University - Pleven, chair for „Social and pharmaceutical activities“

Summary

Existing practices in Western Europe, America, Canada and many other places around the world show us that access to personal assistance is a reliable guarantor for the right of people with disabilities to live an independent and dignified life in their chosen communities.

People with severe disabilities depend on the help of other people to serve in their daily needs like: maintaining personal hygiene, feeding, dressing and undressing, household activities, activities outside the home, at work, and etc. The personal assistance policy creates a mechanism whereby every person with disability and personal care problems receives targeted funding for assistant services, determined based on an individual needs assessment.

In Bulgaria, a number of organizations of people with disabilities have been actively working for the development and acceptance of the Personal Assistance Law for over ten years.

Familiar with the best European practices in this field, experts are developing an option for such a draft law in Bulgaria to ensure equality and full participation of people with disabilities in public life - without the equivalent of assistant services in the country.

Acceptance of this draft law will give people with disabilities access to a quality new service and different mechanism for empowering and self-identifying people with disabilities.

Keywords: personal help, people with disabilities, independent life.

Въведение

Съществуващите практики в Западна Европа, Америка, Канада и много други места по света показват, че достъпът до лична помощ е надежден гарант за правото на хора с трайни увреждания да живеят независим и достоен живот в избраните от тях общности.

Хората с тежки увреждания зависят от помощта на други хора, за да се обслужват в ежедневието си, за да осъществяват дейности, свързани с

Медицински университет – Плевен

Медицински колеж

ШЕСТНАДЕСЕТА ЮБИЛЕЙНА НАЦИОНАЛНА НАУЧНА СЕСИЯ ЗА СТУДЕНТИ И ПРЕПОДАВАТЕЛИ

29-30 октомври 2018 гр. Плевен

СБОРНИК ДОКЛАДИ

ПЛЕВЕН, 2018

СОЦИАЛНИ ПРОБЛЕМИ НА ХОРА С ХЕМАТОЛОГИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ

Г. Попова¹, В. Спасова²,

¹Медицински Университет - Плевен, специалност „Социални дейности“

²Медицински Университет - Плевен, катедра „Социални и фармацевтични дейности“

SOCIAL PROBLEMS OF PEOPLE WITH HEMATOLOGICAL DISEASES

G. Popova¹, V. Spasova²,

¹Medical University - Pleven, specialty „Social activities“

²Medical University- Pleven, chair for „Social and pharmaceutical activities“

Introduction: Every year in Bulgaria approximately 1300-1500 patients are reported and diagnosed with malignant. Diagnosing and suffering usually turns upside down not only the life of patients but also to his/her close relatives. Hematologic diseases are being accompanied not only by negative physical and psychological consequences but also by serious social problems, as: disrupted family relationships, continuous incapacity for work, change of habits, suspension of social ties and relations.

Objective: Investigation of the social problems to patients, болни с suffering from hematologic diseases.

Method of survey: Questionnaire survey, completing a card with 9 closed and 3 opened questions.

Results and discussions: The disease impacts in various way to every individual. Among the interviewed patients from hematological ward of UHAH „Dr.G.Stranski“ – Pleven cityoffences in social functioning, due to the progress of disease have been established. Family relationships have been changed along with labor realization, daily routines of life, social contacts and manner of life as a whole until the time of diagnose drawing. Frequently encountered psychological reactions are sense for lack of control on situation, uncertainty regarding the future, anxiety and depression.

Conclusion: Malignant hematological diseases turn upside down the life of patients as well as their families and sustainably disrupt their way of lives. им на живот. The diagnose cancer is frequently amounting to death penalty.

Key words: hematological diseases, social problems, cancer.

Въведение

Хематологичните заболявания са сериозен здравен и социален проблем. Хематологията е наука за кръвта и се занимава с болестите на кръвта и кръвотворните органи. Част от тях са доброкачествени, каквито са анемиите, промените в бялата кръвна картина, в броя на тромбоцитите, най-често тромбоцитопениите. Сред злокачествените заболявания с най-голямо значение са левкемиите, лимфомите и множественият миелом. В България ежегодно се установяват около 1300-1500 болни със злокачествени хематологични заболявания [3].

**РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРСКАТА И
ЕВРОПЕЙСКАТА ИКОНОМИКА –
ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ВЪЗМОЖНОСТИ**
Том 3

**DEVELOPMENT OF THE BULGARIAN
AND EUROPEAN ECONOMIES –
CHALLENGES AND OPPORTUNITIES**
Vol. 3

Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“
Велико Търново, 2020

ПОДКРЕПЕНО ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЕ – ЗАЩИТА НА ПРАВАТА И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИЗБОР ЗА ХОРАТА С ИНТЕЛЕКТУАЛНИ ЗАТРУДНЕНИЯ

SUPPORTED DECISION-MAKING – PROTECTION OF RIGHTS AND PROVIDING A CHOICE FOR PEOPLE WITH INTELLECTUAL DISABILITIES

Вероника Спасова
Veronika Spasova

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“
“St. Cyril and St. Methodius” University of Veliko Tarnovo

Abstract: Supported decision-making is an emerging legal concept. This is due to Article 12 of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities, which confirms that all people with disabilities have equal rights under the law. People with disabilities remain a group whose legal capacity is most often denied in the legal systems around the world. Equal recognition under the law means that legal capacity is a universal attribute, inherent in all people, regardless of the presence of disease or intellectual disability. Legal capacity is necessary for the exercise of civil, political, economic, social and cultural rights (<https://www.mdpi.com/2075-471X/8/2/8/pdf>).

The Convention obliges the States which have ratified it to adopt a comprehensive approach in order to review existing legislation in the field of interdiction, guardianship and custody. The States also have to make changes to ensure that people with disabilities will have the freedom and tools to participate as equal citizens in society, and everyone will be free to manage their own lives. This makes the practice of supportive decision-making a human rights imperative.

This report presents the changes in the Bulgarian legislation imposed by the ratification of the CRPD and some good practices for the change of the guardianship institute, the custody and the regulation of the supported decision-making.

Keywords: rights of people with disabilities, legal changes, supported decisionmaking.

JEL: Z180

ВЪВЕДЕНИЕ

Конвенцията за правата на хората с увреждания задължава страните, които са я ратифицирали, да приемат безусловно, че хората с увреждания имат право на подкрепа при упражняване на правоспособност. Тя защитава достойнството, свободата и правото на личен избор, както и независимостта на хората с увреждания (<https://issuu.com/bghelsinki/docs/bhc-statement-zapreshenie-2008>). По този начин с член 12 Конвенцията налага реформа на режима на запрещение и института на настойничество и попечителството и премахване на възможността за заместващо вземане на решения за лица с интелектуални увреждания и с психични проблеми, което да бъде заменено с модели на подкрепящо вземане на решение. Концепцията за подкрепено вземане на решение е инструментът за постигане, гарантиране и упражняване на правата на хората с интелектуални увреждания.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Подкрепено вземане на решение

Исторически на хората с увреждания в много области е било отказвано правото на правоспособност и дееспособност по дискриминационен начин чрез заместващи режими за вземане на решения,

Медицински университет – Плевен

Медицински колеж

СЕДЕМНАДЕСЕТА НАЦИОНАЛНА НАУЧНА СЕСИЯ ЗА СТУДЕНТИ И ПРЕПОДАВАТЕЛИ

24-25 октомври 2019, гр. Плевен

СБОРНИК ДОКЛАДИ

ПЛЕВЕН, 2019

НАГЛАСИ НА СТУДЕНТИТЕ ОТ СПЕЦИАЛНОСТ „СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ“ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ

П. Бамбова¹, В. Спасова²,

¹Медицински Университет - Плевен, специалност „Социални дейности“

²Медицински Университет - Плевен, катедра „Социални и фармацевтични дейности“

ATTITUDES OF STUDENTS MAJORING SOCIAL ACTIVITIES TOWARDS OCCUPATION IN THE FIELD OF THEIR SPECIALTY

P. Babmova¹, V.Spasova²

¹Medical University – Pleven, Specialty „Social Activities“

²Medical University – Pleven, Department of Social and Pharmaceutical Activities

Introduction: The profession of a social worker is a person-to-person occupation. Social work has evolved into a basic profession for helping and meeting the socially guaranteed interests and needs of different social groups. A social worker is an interdisciplinary profession which integrates basic knowledge and skills from many other professions that are aimed at human development. Social workers' efficient performance is influenced by the system of the individuals' professional values, which are formed in the process of academic and practical training.

Purpose: To study the attitudes of students and graduates in the specialty "Social Activities" towards occupation in the field of their major.

Materials and methods: A literature review on the topic and a questionnaire survey with a developed questionnaire with 14 open and closed questions.

Results and Discussion: Training in the specialty "Social Activities" forms the qualities and attitudes of trainees for future professional realization as social workers. Three-quarters of the respondents are satisfied with their academic and practical training, and 86.79% associate their future realization with employment in a field where they will be able to use the acquired knowledge and skills. They are also inclined to be employed as social workers in different fields of application of the profession and to work with different risk groups.

Keywords: students, attitudes, realization, social worker.

Въведение

Професията **социален работник** се основава на специализирани теоретични знания, които се предават с помощта на система от сложна подготовка. Представителите на професията социален работник, са експерти в практическата дейност и се признават от обществото като такива [Радев. Н, С. Будава, 2005, 26-27].

Професията на социалния работник е професионална дейност от типа „човек-човек“. Социалната работа се е развила в основна професия по оказване на помощ и универсален вид дейност. Целта ѝ е удовлетворяване на социално гарантирани интереси и потребности на различни слоеве от населението.

Медицински университет – Плевен

Медицински колеж - Плевен

ОСЕМНАДЕСЕТА НАЦИОНАЛНА НАУЧНА СЕСИЯ ЗА СТУДЕНТИ И ПРЕПОДАВАТЕЛИ

29 октомври 2020, гр. Плевен

СБОРНИК ДОКЛАДИ

ПЛЕВЕН, 2020

ГОТОВНОСТ НА БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА СОЦИАЛНИ УСЛУГИ В ДОМАШНА СРЕДА

В. Спасова¹, Ц. Христова²

¹ Медицински университет – Плевен, специалност „Социални дейности“

² Медицински университет – Плевен, специалност „Социални дейности“

READINESS OF UNEMPLOYED PERSONS TO PROVIDE SOCIAL SERVICES IN DOMESTIC ENVIRONMENT

V. Spasova¹, Ts. Hristova²

¹ Medical university – Pleven, Specialty „Social activities“

² Medical university – Pleven, Specialty „Social activities“

Summary

The sector of social services is one of the most rapidly developing one, in recent years revealing services with priority, provided in domestic environment for elderly and disabled people. The new social services proved to be a manner to open „white work places“ for unemployed persons. In order to secure good quality cares, the unemployed persons should pass a training to acquire key competencies, where to learn general and specific skills to assist elderly people and disability people in domestic environment.

Keywords: social services, domestic environment, „white work places“.

Въведение

Секторът на социалните услуги е един от най-бързо развиващите се сектори в последните години. В съответствие с Националната стратегия за дългосрочна грижа и в контекста на деинституционализацията на грижата за възрастните и хората с увреждания се разкриха междусекторни услуги, предоставяни в домашна среда. Ефектът от тях е двустранен: хората, нуждаещи се от дългосрочни грижи, получават комплексна подкрепа за задоволяване на потребностите им от здравни и социални дейности в ежедневието, а от друга страна новите социални услуги са поле за разкриване на „бели работни места“ за безработни лица. За качественото предоставяне на грижи е необходимо безработните лица да преминат обучение за придобиване на ключови компетентности, където да усвоят високи общи и специфични умения за подпомагане на възрастни и хора с увреждания в домашна среда. Обучението на работната сила за сектора на социалните услуги се очаква да допринесе за

**МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛЕВЕН
ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ“**

ДОКЛАДИ

**ОТ ЮБИЛЕЙНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ
С МЕЖДУНАРОДНО УЧАСТИЕ**

**„НОВИ ПОДХОДИ В ОБЩЕСТВЕНОТО ЗДРАВЕ И
ЗДРАВНАТА ПОЛИТИКА“
ПЛЕВЕН, 26 – 28 НОЕМВРИ 2020 Г.**

**ПОСВЕТЕНА НА 15-ТАТА ГОДИШНИНА
НА ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ“**

**ИЗДАТЕЛСКИ ЦЕНТЪР НА МУ – ПЛЕВЕН
2020**

ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ДЪЛГОСРОЧНИ ГРИЖИ ЗА ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ – МЕХАНИЗМА „ЛИЧНА ПОМОЩ“

В. Спасова

Катедра „Социални и фармацевтични дейности“, Медицински колеж, МУ - Плевен

Контакт: Ас. Вероника Спасова, доктор

e-mail: spasova_v@abv.bg

Въведение

Хората с тежки увреждания зависят от помощта на други хора, за да се обслужват в ежедневието си, за да осъществяват дейности, свързани с поддържане на лична хигиена, с хранене, обличане и събличане, домакински дейности, дейности извън дома и др. Да се грижиш за член от семейството в нужда е израз на любов, привързаност, лоялност, а често и задължение. И така е било от векове, без значение от конкретната болест или състояние. Какво жертват хората предоставящи грижи за член от семейството или близък? Това са хиляди хора, отказали се от работа, кариера, социален живот, пренебрегнали личния си живот и отдали се на денонощни грижи за свой роднина [9].

Изложение

В Конвенцията за правата на хората с увреждания се казва, че те имат право на независим живот и включване в общността [4]. Това право, залегнало в КПХУ, се отнася до всички хора, независимо от тяхната възраст, способности, естество на увреждането или интелектуалното затруднение. То означава, че всеки трябва да има възможност да живее и да участва в общността, която избере. Хората трябва да участват във вземането на решения за грижата и/или подкрепата, която получават, и да имат пълен контрол върху живота си [2].

В ситуацията на икономическа и социална криза, подсилена от негативните демографски промени, осигуряването на дългосрочна грижа за възрастните хора и хората с увреждания е сериозно предизвикателство, което придобива още по-актуално измерение в процеса на деинституционализация. Посоката на развитие е заложена в стратегическите цели на Националната стратегия за дългосрочна грижа и в Плана за действие за периода 2018-2021 г. за изпълнението ѝ: [8]

1. Подобряване на качеството на живот и възможностите за социално включване на хората с увреждания и възрастните хора, чрез осигуряване на мрежа от услуги и мерки за подкрепа в общността и домашна среда и изграждане на подходящ материален и кадрови капацитет за предоставянето им;
2. Превенция на институционализацията на хора с увреждания и възрастни хора и изграждане на приемаща и подкрепяща нагласа в обществото;
3. Ограничаване на мрежата от специализирани институции и на достъпа до тях, извеждане от специализирани институции на хора с увреждания и закриване на 10 специализирани институции за хора с увреждания с най-неприемливи условия за живот [7].

От 1 септември 2019 година в България влезе в сила Закона за личната помощ, който има за цел чрез осигуряване на лична помощ да подпомогне хората с увреждания да упражняват основните си права, да имат възможности за избор, независим живот, активно включване и участие в обществото и достъп до услуги и дейности [3].

Броят на ползвателите на механизма за лична помощ се увеличава прогресивно – от около 5000 през септември 2019 г. до почти 20 000 през първия месец на 2020 г. Предвижда се през 2021 г. техният брой да нарасне до 80 000 души. Отделените бюджетни

**ДЕВЕТНАДЕСЕТА
НАЦИОНАЛНА НАУЧНА СЕСИЯ
ЗА СТУДЕНТИ И ПРЕПОДАВАТЕЛИ**

сборник от доклади, изнесени на Националната научна сесия
за студенти и преподаватели

28 – 29 октомври 2021 г.

Медицински колеж към Медицински университет – Плевен

Българска
Първо издание
Издание в електронен вид на CD
© Издателски център на МУ-Плевен
ISBN 978-954-756-266-0

ПУБЛИЧНО-ЧАСТНО ПАРТНЬОРСТВО ПРИ ПРЕДОСТАВЯНЕ НА СОЦИАЛНИ УСЛУГИ В ОБЩИНА БЕЛЕНЕ

В. Спасова

Медицински университет – Плевен, Медицински колеж,
катедра „Социални и фармацевтични дейности“

PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AT PROVIDING OF SOCIAL SERVICES IN BELENE MUNICIPALITY

V. Spasova

Medical University of Pleven, Medical College,
Department of Social and Pharmaceutical Activities

ABSTRACT: *The end of XX and the beginning of XXI century marks real boom of public-private partnerships on World scale. The idea for public-private partnership in Bulgaria enters with the adhesion of the country to European Union. In 2013 the Act for the public-private partnership entered into force in particular the legislation frame for partnership between the state, respectively the municipalities and private partners to achieve certain public objectives. The long term experience of Belene municipality is presented in this report, regarding the public-private in the field of social services with the eparchy organization of the catholic church „Caritas“, that is a good example to follow for good practice in the field of social agreement.*

Key words: public-private partnership, municipality, social services, Catholic Church.

Въведение

Краят на XX век и началото на XXI век бележи истински бум на публично-частните партньорства в световен мащаб. Международната практика показва, че то е един от успешните финансови инструменти за осигуряване на инвестиции в публична инфраструктура – транспорт, образование, здравеопазване, административно обслужване, предоставяне на социални услуги и др.

В социалната сфера публично-частното партньорство може да бъде основният инструмент за намаляване на значителни социални и икономически разходи от страна на държавата и общините, осигурявайки едновременно подобряване на благосъстоянието и повишаване качеството на живот на населението.

**ДВАДЕСЕТА ЮБИЛЕЙНА
НАЦИОНАЛНА НАУЧНА СЕСИЯ
ЗА СТУДЕНТИ И ПРЕПОДАВАТЕЛИ**

сборник от доклади, изнесени на Двадесетата юбилейна национална научна сесия
за студенти и преподаватели

27 – 28 октомври 2022 г.

Медицински колеж към Медицински университет – Плевен

Българска
Първо издание
Издание в електронен вид на CD
© Издателски център на МУ-Плевен
ISBN 978-954-756-301-8

КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ НА ХОРАТА В НАДТРУДОСПОСОБНА ВЪЗРАСТ

В. Спасова¹, И. Костов¹

¹ Медицински университет – Плевен, специалност „Социални дейности“.

QUALITY OF LIFE FOR PEOPLE OVER WORKING AGE

V. Spasova¹, I. Kostov¹

¹ Medical university – Pleven, Specialty „Social activities“.

ABSTRACT: *The ageing of population is one of the most social and economic challenges before the European communities during 21st century. Bulgaria is also affected of that process – the share of people at the age of 65 and more completed years increases every year, in 2021 reaching to 24% of the population of the country.*

The quality of life is multidisciplinary, consisting of various aspects of life: despite physical, psychological and social welfare it includes other aspects of life as economical, labour and domestic sides.

This report explores the views of people over working age on the subjective assessment of their quality of life.

Keywords: over working age, quality of life, satisfaction.

Въведение

Застаряването е едно от най-големите социални и икономически предизвикателства пред европейските общества през 21-ви век. До 2025 г. повече от 20% от европейците ще бъдат на 65 или повече години, при наблюдаваща се тенденция за особено бързо нарастване на броя на гражданите над 80-годишна възраст [3].

България също е засегната от този процес. В края на 2020 г. лицата на възраст 65 и повече навършени години са 1 504 048, или 21.8% от населението на страната. През 2021 г. този дял вече е 24% от хората в България [2].

Процесът на стареене може да бъде от решаващо значение за всеки индивид, тъй като включва големи промени. Тези промени и загубата на контрол са основните фактори, които застрашават качеството на живот на индивидите, особено когато те са непредвидими и хората не са подготвени за тях. Стига се до промени в работата (пенсиониране), семейството, обществото, тялото, както и

**ДВАДЕСЕТ И ПЪРВА НАЦИОНАЛНА НАУЧНА СЕСИЯ ЗА
СТУДЕНТИ И ПРЕПОДАВАТЕЛИ**

С ВИЗИЯ КЪМ БЪДЕЩЕТО

*Посветена на 75-годишнината от създаването на Медицински колеж
към МУ – Плевен*

27-28 октомври 2023 г.

Медицински колеж към Медицински университет – Плевен

СБОРНИК ДОКЛАДИ

Българска
Първо издание
Издание в електронен вид на CD
Издателски център на МУ – Плевен
ISBN 978-954-756-324-7 (CD)
ISBN 978-954-756-325-4 (PDF)

РОЛЯ НА СУПЕРВИЗИЯТА ЗА ЕКИПИТЕ НА СОЦИАЛНИ УСЛУГИ ЗА ЛИЦА С ИНТЕЛЕКТУАЛНИ ЗАТРУДНЕНИЯ

В. Спасова

Медицински университет – Плевен, Катедра „Социални и фармацевтични дейности“

THE ROLE OF SUPERVISION FOR SOCIAL SERVICES TEAMS REGARDING PERSONS WITH INTELLECTUAL DISABILITIES

V.Spasova

Medical University - Pleven, Department of Social and Pharmaceutical Activities

ABSTRACT: *Employees providing activities in social services for people with intellectual disabilities and mental health problems are largely at risk of professional burnout and challenges in terms of adequately responding and coping with different situations and crises in users. Supervision, both group and individual, is aimed at direct support in the professional activity of social services teams. This support can be in different directions: methodological, emotional, educational, an opportunity for the employee in a confidential setting to reflect on his work and the meaning he sees in it.*

Key words: social service, team, intellectual disabilities, supervision.

Въведение

В националното ни законодателство, в Закона за социалните услуги, за първи път се регламентира за служителите, осъществяващи дейност по предоставяне на социални услуги правото на редовна супервизия в процеса на работа [1].

Изходяща концепция в настоящият доклад е дефиницията за супервизия, зададена в Закона за социалните услуги: „Професионална подкрепа на служителите, осъществяващи дейност по предоставянето на социални услуги,... за повишаване на техните професионални умения, знания и нагласи с цел постигане и поддържане на професионална компетентност, гарантираща високо качество на социалната работа, както и за преодоляване на затруднения от професионален, психологически и емоционален характер“. [1]

В този контекст, супервизията се възприема като форма на професионална грижа за заетите в сферата на социалните услуги – превенция на професионалното изгаряне, намаляване на стреса и напрежението, произтичащи от работните взаимоотношения и подкрепа в различни насоки за подобряване

**ДВАДЕСЕТ И ПЪРВА НАЦИОНАЛНА НАУЧНА СЕСИЯ ЗА
СТУДЕНТИ И ПРЕПОДАВАТЕЛИ**

С ВИЗИЯ КЪМ БЪДЕЩЕТО

Посветена на 75-годишнината от създаването на Медицински колеж

към МУ – Плевен

27-28 октомври 2023 г.

Медицински колеж към Медицински университет – Плевен

СБОРНИК ДОКЛАДИ

Българска

Първо издание

Издание в електронен вид на CD

Издателски център на МУ – Плевен

ISBN 978-954-756-324-7 (CD)

ISBN 978-954-756-325-4 (PDF)

НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРЕДОСТАВЯНЕ НА СОЦИАЛНИ УСЛУГИ ЗА ВЪЗРАСТНИ И СТАРИ ХОРА И ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ В МАЛКИ НАСЕЛЕНИ МЕСТА

В. Спасова¹, М. Маринова²

¹Медицински университет – Плевен, Катедра „Социални и фармацевтични дейности”

²Медицински университет – Плевен, специалност Социални дейности в здравеопазването”

THE NEED TO PROVIDE SOCIAL SERVICES FOR THE ELDERLY AND PEOPLE WITH DISABILITIES IN SMALL SETTLEMENTS

V. Spasova¹, M. Marinova²

¹Medical University - Pleven, Department “Social and Pharmaceutical Activities”

²Medical University - Pleven, Specialty "Social activities in health care"

ABSTRACT: Bulgaria is at the forefront among the EU countries in terms of population ageing, with forecasts predicting that by 2060 the share of people aged over 65 will reach 32.7%. As people age, the proportion of people with chronic diseases and permanent disabilities increases, with around one third of older people residing in rural areas. They usually live alone and have serious difficulties in carrying out activities of daily living. The need for support for these categories of persons is a prerequisite for the provision of social services in a home environment in order to improve the quality of life of people in small settlements.

Key words: elderly, old people, persons with disabilities, social services.

Въведение

В резултат на застаряването на населението делът на хората в трудоспособна възраст в ЕС намалява, а относителният брой на възрастните и стари хора се увеличава. България не прави изключение от тази тенденция - според прогнозите на ЕВРОСТАТ, делът на населението в страната ни на възраст над 65 години ще се увеличи от 17,4% през 2010 г. до 32,7% през 2060 г. [3].

По данни на Националния статистически институт, около една трета от хората на възраст над 60 години живеят в селата [2]. Това определя и по-високата териториална разпръснатост на възрастното население, което допълнително се явява предизвикателство за достъпа до социални услуги и тяхното организиране [3].

Един от проблемите със застаряване на населението е, че с напредване на възрастта се увеличава делът на лицата с хронични заболявания и трайни увреждания. Близко 45% от българите над 65-годишна възраст имат трайни

ЮБИЛЕЙНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ С МЕЖДУНАРОДНО УЧАСТИЕ

*“50 години Медицинско
Образование и Наука в Плевен”*

01 – 03 November 2024

СБОРНИК ДОКЛАДИ

Плевен, 2024

ПОДХОДИ ЗА ЛИЧНОСТНО-ЦЕНТРИРАНА ГРИЖА ЗА ЛИЦА С ДЕМЕНЦИЯ APPROACHES TO PERSONAL-TARGETED CARE FOR PEOPLE WITH DEMENTIA

В. Спасова, М. Гуновска
V. Spasova, M. Gunovska

Медицински университет – Плевен, Медицински колеж, катедра „Социални и
фармацевтични дейности“
Medical University – Pleven, Medical College, Department „Social and pharmaceutical activities”

ABSTRACT

The problems of people with dementia are becoming a priority for the policies of the European Union due to the increasing share of the aging population in Europe. Personal-targeted care takes into account the person's values and preferences, and once these are expressed, they become the guide for all care approaches that the persons with dementia will receive, supporting their realistic health and life goals.

Purpose: *Analyzing approaches to personal-targeted care when attending to people with dementia.*

Materials and methods: *A documentary method was used.*

Results: *The Social Services Act necessarily regulates the application of an individual approach when performing professional activities, which place the supported persons at the center of the work. Personal-centred care is a system of individualised, quality care that promotes the application of a range of values and approaches to the care of people with dementia. In this type of care, the person has relative autonomy to make decisions about their daily life, relying on a support network of people who empower them to make decisions.*

Conclusion: *The overall idea of personal-centred care requires overcoming and rejecting the fatalistic assumption that older people with dementia cannot participate in society. It is necessary to start thinking about constructive approaches on how to support this participation.*

Keywords: *approaches, dementia, personal-targeted centered care*

Въведение

Населението в света застарява, а с напредване на възрастта се наблюдава увеличение на риска от появата на деменция. Около 5 до 8% от хората на възраст 65 години и около 20 до 50% от хората над 85 години в световен мащаб са засегнати от болестта.

Според статистиката на Световната здравна организация в света от Алцхаймер страдат 18 млн. души. Над 7 млн. души в Европейския съюз са засегнати от болестта на Алцхаймер или друга разновидност на деменцията.

Очаква се броят на хората с деменция да нарасне от 57,4 млн. случая по света през 2019 г. до 152,8 млн. случая до 2050 г. (GBD 2019 Dementia Forecasting Collaborators, 2022).

Проучванията в областта на деменциите придобиват през последните години изключително значение, тъй като заболяемостта се удвоява значително за всеки 5 години след 60-годишна възраст.

Тази тревожна тенденция води до символичното квалифициране на деменциите като “епидемията на 21-ви век”. Единодушно е становището на експертите, че това заболяване е един от най-значимите здравни и социални проблеми (Grazhdansko sdruzenie Altshaymer Bulgaria).

В България няма официална точна статистика за броя на лицата с деменция. По данни на Гражданско сдружение Алцхаймер България засегнатите от това заболяване са около 70 хиляди души, но техния брой е много повече. Причината е, че задължително се регистрират

ЮБИЛЕЙНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ С МЕЖДУНАРОДНО УЧАСТИЕ

*“50 години Медицинско
Образование и Наука в Плевен”*

01 – 03 November 2024

СБОРНИК ДОКЛАДИ

Плевен, 2024

СОЦИАЛЕН АСИСТЕНТ – НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПОВИШАВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ SOCIAL ASSISTANT - THE NEED TO IMPROVE PROFESSIONAL COMPETENCES

В. Спасова
V. Spasova

Медицински университет – Плевен, Медицински колеж, катедра „Социални и
фармацевтични дейности“
Medical University – Pleven, Medical College, Department „Social and pharmaceutical activities”

ABSTRACT

Introduction The practice of the profession of social assistant requires a set of qualities and competences that the person needs to possess. The activities that a social assistant performs are multifaceted and require specialised theoretical training and practical skills in order to provide quality services to users.

Aim Identifying the need to improve the professional competences of social assistants.

Materials and methods The survey method used was a questionnaire with 16 open and closed questions.

Results A survey of social care assistants found that over half of respondents (51.79%) had received no training prior to starting work, but a significant proportion (87.50%) felt prepared to care for disabled and older people in a home environment as 89.28% had previous experience. Regardless of their confidence, respondents reported the need for training to upgrade their knowledge and skills in various areas: social assistant competencies (76.79%), skills to communicate effectively with consumers (73.21%), observing hygiene standards and ensuring safety in the consumer's home, and crisis response skills with the consumer (67.86%). Two-thirds (66.07%) reported a need for training on the rights of social service users and professional ethics in the work of the social assistant.

Conclusion The professional competence of social assistants ensures the provision of quality services to users.

Keywords: social assistant, professional competences, training

Въведение

Осигуряването на дългосрочни грижи за възрастните хора и хората с увреждания е основен приоритет на политиките на всички страни в Европейския съюз, който е особено актуален за България. Страната ни е сред държавите-членки с най-бързо застаряващо население. При последното преброяване през 2021 г. населението над 65 години е 1 532 667 души, или 23,5% от населението на страната. Спрямо предходното преброяване от 2011 г. населението в тази възрастова група се увеличава със 171 270 души, или с 12,6%. През 2011 г. дялът на хората от тази група е бил 18,5% (Statisticheski spravochnik Prebroyavane 2021).

В том втори на Доклада на Европейската комисия за дългосрочните грижи в държавите-членки на Европейския съюз, в данните за България се посочва, че дялът на населението на възраст 65 и повече години, нуждаещо се от дългосрочни грижи през 2019 г. е 27,9 %, като се очаква коефициентът на зависимост в напреднала възраст да се повиши до 39,0 % до 2030 г. (Long-term care report, 2021).

През 2014 г. Министерският съвет приема Национална стратегия за дългосрочна грижа, в която ключова цел е развитието на дългосрочната грижа в страната. Предвижда се през следващите 20 години да се подобри достъпа до социални услуги в общността и в семейна среда и до здравни услуги, чрез разширяване на мрежата на тези услуги в страната, тяхното

ЮБИЛЕЙНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ С МЕЖДУНАРОДНО УЧАСТИЕ

*“50 години Медицинско
Образование и Наука в Плевен”*

01 – 03 November 2024

СБОРНИК ДОКЛАДИ

Плевен, 2024

ИДЕНТИФИЦИРАНИ РИСКОВЕ ПРИ УПРАЖНЯВАНЕ НА ПРОФЕСИЯТА ЛИЧЕН АСИСТЕНТ IDENTIFIED RISKS IN EXERCISING THE PROFESSION OF PERSONAL ASSISTANT

В. Спасова
V. Spasova

Медицински университет – Плевен, Медицински колеж, катедра „Социални и
фармацевтични дейности“
Medical University – Pleven, Medical College, Department „Social and pharmaceutical activities”

ABSTRACT

Introduction: The Personal Assistance Act regulates that an assistant is an individual chosen by the personal assistance user to provide care in the home environment. No specific qualifications or previous experience are required for the job, just the motivation and attitude to care for severely disabled people. In this process, it is necessary to ensure the safety of both users and carers, with an understanding of the interaction between the two parties and tasks to manage risks in the process of the work.

Aim: Identifying the risks of the personal assistant profession.

Materials and methods: The survey method used was a semi-standardized questionnaire with 12 closed and 1 open questions.

Results: Our own survey of personal assistants, regarding the risks in their work, found that a significant proportion of respondents (79.12%) reported the risks of emotional exhaustion and physical strain (70.33%) when caring for a person with severe disabilities. More than half of the respondents (57.14%) attached importance to the risk of death of the user, which corresponds with the identified risk of deterioration of the health condition of the person with disability (40.66%).

Conclusion: The assessment of occupational risks is a prerequisite for their management in order to enhance the safety and security of both parties.

Keywords: personal assistant, profession, risks

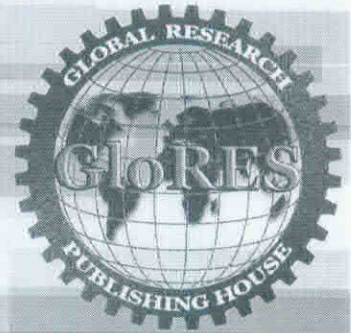
Въведение

Хората с тежки увреждания зависят от помощта на други хора, за да се обслужват в ежедневието си, за да осъществяват дейности, свързани с поддържане на лична хигиена, с хранене, обличане и събличане, домакински дейности, дейности извън дома и други, което ги поставя в зависима позиция от лицето, което полага грижи за тях (Spasova, 2018).

Личният асистент е лице, което предоставя услуги в дома на деца/лица с трайни увреждания и на лица над 65-годишна възраст, които не могат без чужда помощ да изпълняват дейностите, свързани с поддържане на личната хигиена и персонални дейности, насочени към лицето: хранене, обличане и събличане, заемане на положение в леглото, ставане, придвижване и др. Също така личният асистент поддържа хигиената на жилището, което обитава потребителя, изпълнява домакински дейности и тези свързани със социалното функциониране на лицето. Може да се каже, че личният асистент изпълнява комплекс от дейности и влиза в различни роли във времето на изпълнение на задълженията си, които предполагат професионален подход от негова страна и определена култура на грижата за потребителя.

На практика всеки може да стане личен асистент. За работата не се изискват конкретни квалификация или предишен опит и може да се изпълнява от хора на различна възраст. Водеща предпоставка е личният асистент да е считан от човека с увреждане за подходящ за работата. Домашното пространство на потребителя се превръща в работно място за асистента, ежедневните задачи включват взаимоотношения предимно или само между тях двамата, което

I.S.S.N. 2573-3222 (print)
I.S.S.N. 2573-3230 (online)

Sociology and Social Work Review

Volume 1 • Number 2
2017

Providing social services – opportunity to increase quality of life for people with disabilities in small settlements

Veronika Spasova^{a*}, Kalina Kancheva^b

^a *Medical University, Pleven, Bulgaria*

^b *Medical University, Pleven, Bulgaria*

Abstract

The social services are aimed to increase the quality of life of vulnerable society groups, in compliance with the principle of independent life and human dignity, preferably in family environment. Providing those services to disabled people who cannot take care of themselves and who live in small settlements where social services are lacking, is an alternative to overcome their social isolation and render better quality of care. The objective is to maintain their health, social inclusion and to create opportunities for participation in public life. This care should be of household nature, considering their individual necessities, desires and conditions of life, commitment of relatives and friends, besides the social workers. They are subjected to territory dependency – the more distance is to municipal cities, the less in number they are. According to national surveys in urban areas, a significant reduction of poverty level has been recorded, compared to rural areas, because poverty in cities is smaller. The necessity of adequate services in rural areas is significantly greater. In 2002 there commenced de-institutionalization in Bulgaria, as major priority of the social policy. That is the foundation for already started district strategies with objectives as: reducing the number of people accommodated in institutions and elaborating of social services that facilitate providing of homecare, directly targeted to most vulnerable groups of the society.

In recent years, with ageing of population and migration of young people to big cities and abroad, the small settlements remain populated by elderly, solitary and disabled people to whom the policy of providing social services should be directed to.

Keywords: *persons with disabilities; elderly people; social services; social inclusion; quality of life.*

1. The care for elderly and persons with disabilities

In modern world one of the global problems with tremendous challenges facing developed societies is aging of population. According to the classification of WHO on age groups, the distribution is the following: 60 to 74 years old are elderly; aged 75 to 89 are older people and aged over 90 longevive people. Along with all the world countries, the country members of EU are also facing the problem of population aging. In 2012 a report was published „Aging Europe – to get ready from now on“ stating that till 2060 almost one third or 517 millions of European citizens shall be over 65. It is expected at the same time the portion of population between 15 and 64 years old to reduce from 67 to 56%. In the same year, 2012, the relative portion of population of 65 and more years in EU was 17,8%. Bulgaria ranks among the countries with greatest share of population over 65 years– 19,2%, those trends preserving sustainable tendency

*Veronika Spasova. Tel.: 00359-64-884-297. E-mail address: veronikahali@abv.bg; kalinakk@abv.bg

Twelfth International Scientific Conference
KNOWLEDGE WITHOUT BORDERS
31.3-2.4.2017, Vrnjacka Banja, Serbia

ISSN 1857 - 923X

INTERNATIONAL JOURNAL

Institute of Knowledge Management

KNOWLEDGE

Scientific papers

Vol. 16.1

IJK, V.16.1, pp. 1-458. Skopje, 2017

Global Impact and Quality Factor 1.023
<http://globalimpactfactor.com/gknowledge-international-journal/>

THE RIGHTS OF DISABILITY PEOPLE AND THE PROHIBITION REGIMEN IN BULGARIA

Veronika Spasova

Medical University – Pleven, Bulgaria spasova_v@abv.bg

Abstract: All people have rights, established in the Universal declaration of human rights, as: „All people are born equal and have the same inviolable value“, „Everyone has the right to recognition everywhere as a person before the law“, „All are equal before the law and are entitled without any discrimination to equal protection of the law“ etc. The rights of all members of society in Bulgaria are guaranteed in the Constitution of 1991 secures normal, and in full value exercising of the basic human rights by every Bulgarian national. Republic of Bulgaria ratified with Act, adopted by 41-st National Assembly on 26 January 2012 the Convention of the United Nations for disability people rights, thus joining to the majority of EU state-members, that important document on human rights, being applicable law and disability people having equal rights to remaining people. Art. 12 of the Convention demands a requirement to recognize the competency and ability of disability people without exception. The equal protection of the law means the right of Man to select where and with whom to live, to vote, to take decisions concerning his/her health, to supervise his/her financial matters and has access to public life. For many people with intellectual and/or psychosocial disabilities under prohibition that is only a good wish. A Man, under prohibition and deprived of ability, third parties take decision instead of him/her. That merging of the personality with the other of someone else has been described as „civil death“. In the past it had impact on women and nowadays it is still real for great number of people with intellectual and psychosocial disabilities under the regimen of prohibition. The Convention requires to secure mechanisms and means for assisted decision taking by disability people in order to guarantee efficient exercising of their rights by them, themselves.

Bulgarian legislation, regulating the formulation of the prohibition is one of the most „primitive“ in Europe. The persons and family Act is in force since 1949 at completely different to nowadays social-economic and political organization of society situation. It says the persons under complete prohibition are deprived from basic civil and political rights, and persons under restricted prohibition may act together with their trustees, despite of the eventual conflicts of interests among them. In both cases they are deprived of abilities, despite the evaluation of their capacities and differences of their skills to overcome various situations in everyday life. They cannot demand change of the terms fort restriction of their abilities and the legislation does not allow their periodic official review. Generally speaking the prohibition is forever. It is required to change Bulgarian legislation, taking into account then requirements of modern legislation, corresponding to the stage of society development, new principles and public and ethic norms, securing the free and democratic exercising of the rights, every citizen is entitled to by the Constitution and mostly the right of being equal to law, despite the existence or lack of disability.

The Convention does not grant new rights but offers new understanding for their exercising by everyone and requires creation of legal guarantees in that respect. The approach and attitude to disability people should be modified – not as to subjects for cares but as to active subjects of rights, an approach of compassion to approach, based on paternalism to empowerment.

Keywords: rights, psychosocial disability people, prohibition.

ПРАВАТА НА ХОРАТА С УВРЕЖДАНИЯ И РЕЖИМА НА ЗАПРЕЩЕНИЕТО В БЪЛГАРИЯ

Вероника Спасова

Медицински университет – Плевен, България spasova_v@abv.bg

Резюме: Всички хора имат права утвърдени във Всеобщата декларация за правата на човека като: „Всички хора се раждат свободни и равни по достойнство и права“, „Всеки човек, където и да се намира, има право на признаване на неговата правосубектност“, „Всички хора са равни пред закона и имат право без каквато и да е дискриминация на еднаква закрила от закона“ и др. В България правата на всички членове на обществото са гарантирани от Конституцията от 1991 г., която осигурява спокойно и пълноценно упражняване на основните човешки права от всеки български гражданин. Република България ратифицира със закон, приет от 41-ото НС на 26 януари 2012 г. Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания,

UDK 37

INTERNATIONAL JOURNAL

ISSN 2545 - 4439

ISSN 1857 - 923X

Institute of Knowledge Management

KNOWLEDGE

Scientific papers

HUMANITIES

Vol. 22.6

KIJ

Vol. 22

No. 6

pp. 1455 - 1894

Skopje 2018

Global Impact & Quality Factor 1.322 (2016) <http://globalimpactfactor.com/knowledge-international-journal/>

CURRENT STATE AND FUTURE PROSPECTS OF SOCIAL SERVICES IN COMMUNITY FOR PEOPLE WITH DISABILITIES IN BULGARIA

Veronika Spasova

University of medicine – Pleven, Bulgaria spasova_v@abv.bg

Abstract: Billion people all over the world suffer some form of disability or that amounts to about 15% of the world's population. Their number in European Union (EU) is about 80 million people. That percentage is increasing with ageing of the population in the EU.

The number of people in Bulgaria with disabilities at the end of 2015, aged over 16 years old has reached 729 thousand and children with disabilities to 16 years old are 45 thousand. People with disabilities depend on the assistance of other people in order to be properly attended to in their daily routine and perform various activities. There is exist insufficient number of social services in community that respond adequately to the necessities of the target groups – persons with physical and/or psychic disabilities, mentally disabled, dementing, as well people over 65 years old in permanent incapacity for self-servicing. There is increasing necessity to establish and develop integrated healthcare- social services that to be considered to the expectations of persons to live active, individual and quality live in their own homes and community, that on the other part should also respond to the various necessities and support..

The system for social services in Bulgarian communities is progressing at recent years – the services provided are expanding in daily centers, centers for social rehabilitation and integration, protected homes, surveillance homes, family type centers as well the model to provide services in home environment – personal assistant, domestic servants. Despite all efforts in the direction of modernizing the system for social services, still there are existing a number of disadvantages that make the functioning of the system inefficient and do not correspond to the complex necessities of people with disabilities..

During the last year the governmental policy emphasize on increasing the number and types of social services, directly focused on people with disabilities. Act for social services is in the course of preparation, that should respond to the challenges, related to the process of deinstitutionalisation and providing of long term cares. A new defining for social services has been set out in the concept, their cartography and personalization in order to overcome established disadvantages and existing deficiency of the former model in force. Constructing of such service is demanding, corresponding to the requirements, the government and market failed to provide in appropriate response. They are related to usage of new means (management, organization of work, combining resources and other), as well as a change in the relationship between service providers and beneficiaries.

Keywords: social services, people with disabilities, status, perspectives/trends.

СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ В ОБЩНОСТТА ЗА ХОРА С УВРЕЖДАНЯ В БЪЛГАРИЯ

Вероника Спасова

Медицински университет – Плевен, България spasova_v@abv.bg

Резюме: Световната здравна организация в доклад от януари 2018 година представя данни, че над един милиард души по света имат някаква форма на увреждане или това са около 15% от световното население. В Европейския съюз (ЕС) техния брой е около 80 милиона души. Този процент се увеличава със застаряването на населението на ЕС.

В България към края на 2015 г. броят на хората на възраст над 16 г. с увреждане е стигнал 729 хиляди, а децата до 16 г. с увреждане са 45 хиляди. Хората с увреждания зависят от помощта на други хора, за да се обслужват в ежедневието си и да осъществяват редица дейности. Съществува дефицит на достатъчен брой социални услуги в общността, които да отговарят адекватно на потребностите на целевите групи – лица с физически и/или психически увреждания, умствена изостаналост, деменция, както и хора над 65 годишна възраст, в трайна невъзможност за самообслужване. Нараства потребността от създаване и развиване на интегрирани здравно-социални услуги, които да са съобразени с желанието на лицата да живеят активен.

ФГАОУ ВО «Белгородский государственный национальный
исследовательский университет»
г. Белгород (Россия)

Управление социальной защиты населения Белгородской области
г. Белгород (Россия)

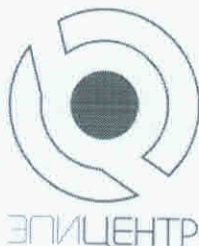
ГОУ «Приднестровский Государственный Университет им. Т.Г. Шевченко»
г. Тирасполь (Приднестровская Молдавская Республика)

Белорусский государственный университет
г. Минск (Беларусь)

**«СОЦИАЛЬНАЯ РАБОТА В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ:
ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ НАУКИ,
ОБРАЗОВАНИЯ И ПРАКТИКИ»**

**65 ЛЕТ БЕЛГОРОДСКОЙ ОБЛАСТИ
20 ЛЕТ КАФЕДРЕ СОЦИАЛЬНОЙ РАБОТЫ НИУ «БЕЛГУ»**

Материалы юбилейной X международной научно-практической конференции
27-28 ноября 2018 года, г. Белгород (Россия)

Белгород 2018

обеспокоенность ростом цен выразили 71 % респондентов, бедностью и обнищанием большинства населения – 52%, рост безработицы отметили 48% опрошенных, недоступность многих видов медицинского обслуживания – 33% [3].

Социальная работа является таким видом деятельности, которая направлена на улучшение социального самочувствия человека в обществе, а также на преодоление разнообразных социальных проблем [4, 11]. По мнению известного российского ученого С.В. Тетерского, ошибочно полагать, что понятие социальной работы исчерпывается оказанием помощи людям, попавшим в беду [4, 209]. Социальная работа выступает в качестве многопрофильной системы, так или иначе охватывающей все сферы жизнедеятельности человека.

В условиях накопившихся социальных проблем и общественного недовольства, сложившихся в настоящее время в стране, возрастает роль социальных служб в решении вопросов, направленных на поддержание социально незащищенных слоев населения. Для этих целей необходима разработка и реализация новых мер и программ социальной поддержки населения, призванных еще более оперативно реагировать на обращения граждан, оказывать материальную, а также квалифицированную психологическую и юридическую помощь, расширять возможности доступной среды для людей с ограниченными возможностями, повышать квалификацию сотрудников социальных служб.

Литература

1. Павленок П.Д., Руднева М.Я. Технологии социальной работы с различными группами населения: Учебное пособие / Под ред. проф. П.Д. Павленка. — М.: ИНФРА-М, 2009. — 272 с. — (Высшее образование).
2. Большой словарь по социологии. — Режим доступа: <http://www.вокабула.рф/словари/большой-словарь-по-социологии>
3. Тревожащие проблемы. — Режим доступа: <https://www.levada.ru/2018/09/06/trevozhashhie-problemy/>
4. Холостова Е. И. Социальная работа: Учебное пособие / Е. И. Холостова. — 7-е изд. — М.: Издательско торговая корпорация «Дашков и К°», 2010. — 800 с.

ПОДДЕРЖКА ПРИНЯТИЯ РЕШЕНИЙ – ВОЗМОЖНОСТЬ ЖИЗНИ В СООБЩЕСТВЕ ЛИЦ С ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫМИ ЗАТРУДНЕНИЯМИ

Спасова В.С.

*Великотырновский Университет им. Святых Кирилла и Мефодия,
Болгария, г. Велико-Тырново*

Аннотация: в статье анализируются практики поддержки принятия решений родителями или опекунами, ухаживающими за лицами с ментальными нарушениями. Особое внимание уделяется исследованию вопросов информированности о возможностях сопровождаемого проживания.

Ключевые слова: социальная поддержка, лица с нарушениями интеллекта, поддержка принятия решений, недееспособность, социальная помощь.

SUPPORT OF DECISION MAKING FOR PEOPLE WITH MENTAL DISORDERS: SOCIAL INTEGRATION PERSPECTIVE

Spasova V.S.

«St.Cyril and St.Methodius» University of Veliko Tarnovo, Bulgaria, Veliko Tarnovo

Abstract: the article discusses social institution support of decision making for the relatives and guardians of people with mental disorders social integration. The research results reveal informational gaps in social support of decision-making.

Keywords: mental disorders, social work, decision making support, social care.

Европейцы с умственными недостатками составляют самую большую группу людей с ограниченными возможностями в Европейском союзе. Население Болгарии составляет 7 миллионов, из которых у 45 000 наблюдаются умственные недостатки [1]. И сегодня более миллиона взрослых и детей с ментальными недостатками в Европейском союзе живут в специализированных заведениях. Кроме того, что у них иногда отнимается право выбора, где и как жить, у людей с интеллектуальными затруднениями могут быть отняты основные права, которыми пользуются остальные граждане ЕС [2].

Новое видение

Принятая Организацией Объединенных Наций (ООН) Конвенция о правах инвалидов изменила классическое понимание правоспособности и дееспособности физических лиц, регламентировала самостоятельное упражнение прав любым лицом, независимо от его инвалидности и степени ее влияния на его ментальные или функциональные способности. Это в центре внимания Конвенции, которая не формулирует новые права, а предлагает новое понимание их упражнения любым лицом [3].

Путь к желанным переменам в обеспечении лучшей жизни лицам с интеллектуальными затруднениями и проблемами психического здоровья указан в Статье 12: Инвалиды обладают правоспособностью перед законом (признается их правосубъектность) наравне с другими и могут реализовать свою правоспособность во всех аспектах жизни, на равной основе с остальными людьми; Статья 13: Доступ к правосудию; Статья 19: Самостоятельный образ жизни и вовлеченность в местное сообщество [4].

Ситуация в Болгарии

Республика Болгария в законе, принятом 41-м Народным собранием 26 января 2012 г., ратифицировала Конвенцию ООН о правах инвалидов, приобщившись к большинству стран-членов Европейского союза, для которых этот важный инструмент в области прав человека является применимым правом и инвалиды имеют равные с остальными людьми права. В Статье 12 Конвенции выдвинуто требование о признании правоспособности и дееспособности всех инвалидов без исключения. Правосубъектность означает право человека выбирать, где и с кем он хочет жить, голосовать, принимать решения, связанные с его здоровьем, контролировать свои финансовые дела и иметь доступ к общественной

Coordinators - Editors:

Cristina **ILIE GOGA** * Alexandra **PORUMBESCU**

Ionuț Virgil **ȘERBAN** * Andreea Mihaela **NIȚĂ**

Radu Cristian **PETCU** * Gianmarco **CIFALDI**

**FORUM ON STUDIES
OF SOCIETY
Second edition**

**CONFERENCE
PROCEEDINGS**

Chieti-Pescara, 2018

The need of students from “Social activities” specialization for training by working with people who suffer from intellectual disabilities

Veronika Spasova^{a*}

^a *Medical College, Pleven, Bulgaria / „St. Cyril and St. Methodius”
University of Veliko Tarnovo, Veliko Tarnovo, Bulgaria*

Abstract

The profession of social worker is incredibly difficult and requires specialized knowledge, sustainability, stability, communicative skills and ability to form positive interrelations and overcoming of complicate situations.

The social policy of government regarding people with intellectual disabilities is clearly outlined: during next 3 years there should be closed ten specialized institutions for people with mental disorders, where about 750 persons live in. There shall be provided support for them through implementation of one hundred new social services in community. The recruitment for employees as the social workers are on first line shall be increased. The profession is encountering real challenges, related to the training and preparation of specialists that are responsible for need of highly qualified staff. The training of students from specialty „Social activities“ is targeted to prepare social workers, having the knowledge, practical skills and readiness to manage the activities. The survey among the students from the specialty of Medical college – Pleven and Faculty of Economics of the „St. Cyril and St. Methodius” University of Veliko Tarnovo is intended to establish the ratio and attitude for work with persons, having intellectual disabilities. The results showed that students have knowledge and positive attitude to persons with mental disabilities and two thirds of them future careers committed to work with intellectual disabilities people.

Keywords: *training; students; social worker; people with intellectual disabilities*

1. Introduction

Social work and the profession of social work

1.1 Definition. International federation of social workers (IFSW) at General Meeting, held on 6-th and 7-th July, 2014 in Melbourne, defined Global definition: „Social work is a profession, based on practice and academic subject that encourages

* Veronika Spasova, Tel.: +359 890 581 873, E-mail address: spasova_v@abv.bg.

UDK 37

ISSN 2545 - 4439

ISSN 1857 - 923X

INTERNATIONAL JOURNAL

Institute of Knowledge Management

KNOWLEDGE

Scientific Papers

MEDICAL SCIENCES AND HEALTH

Vol. 30. 4.

KIJ

Vol. 30

No. 4

pp. 707 - 1084

Skopje 2019

Global Impact & Quality Factor 1.822 (2017) <http://globalimpactfactor.com/knowledge-international-journal/>

DEINSTITUTIONALIZATION AND LIFE IN COMMUNITY FOR PEOPLE WITH MENTAL RETARDATION

Veronika Spasova

University of medicine – Pleven, Bulgaria spasova_v@abv.bg

Abstract: Convention on the rights of people with disabilities (art.19) recognizes the equal rights of all disability people to live in community with opportunity for choice, all other remaining citizens have, including place of residing, where and whom to live with, not obliged to live at specific conditions. Deinstitutionalization of the people with disabilities is a part of the process to create conditions for implementation of those rights, worthy and independent living in the community. By Decree № 28, dated 19.01.2018 in Bulgaria, The Council of Ministers adopted Action plan for the period 2018-2021 to accomplish National strategy for long term care. The focus in it is deinstitutionalization of the care for elderly people and disability people. By its accomplishment there shall be implemented the first stage of the deinstitutionalization process that according the Strategy should be completed till 2034.

One of the priority target groups of the Plan for deinstitutionalization are the legal age persons with mental retardation. To take out those persons from institutions and provide cares in community of significant importance is creation of new residential and supporting services in community and home environment - day centres for disability persons and social rehabilitation centres and integration for psychic disorders persons and retarded development persons.

One of the main objectives of the Plan is: Prevention of institutionalization for disability people and elderly people and creation of accepting and supporting attitude in community. Without active support on part of community members the re-socialisation of mental retardation people is not possible. A research was conducted among 70 persons for the attitude of people on living in community of mental retardation people thru implementation of new social services in their neighbouring environment. The results showed that 6 of 10 consider for correct and justified the people with mental retardation live in community and demonstrated positive concern to implementing of social services for those persons in vicinity to places they live in. Readiness for inclusion in donation companies and assisting of mental retardation people expressed 9 of 10 persons, which is indication for positive attitude in community.

Deinstitutionalization of the people with mental retardation can successful and come to individual and social integration only thru living in natural for mall of us environment – the society. It is necessary to demonstrate positive attitudes on part of society to persons with mental retardation that on the other part shall result in compassion and commitments to very one of us to the fate of those people.

Keywords: persons with mental retardation, deinstitutionalization, social service, community.

ДЕИНСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИЯ И ЖИВОТ В ОБЩНОСТТА НА ХОРАТА С УМСТВЕНА ИЗОСТАНАЛОСТ

Вероника Спасова

Медицински университет – Плевен, България spasova_v@abv.bg

Резюме: Конвенцията за правата на хората с увреждания (чл.19) признава равните права на всички хора с увреждания да живеят в общността, с възможности за избор, каквито имат всички останали граждани, включително местожителството си, къде и с кого да живеят, като не биват задължавани да живеят при конкретни условия. Деинституционализацията на грижата за хората с увреждания е част от процеса на създаване на условия за реализиране на тези права и достоен и независим живот в общността. В България с Решение № 28 от 19.01.2018 г. на Министерския съвет, се приема План за действие за периода 2018-2021 г. за изпълнение на Националната стратегия за дългосрочна грижа. Фокусът в него е деинституционализацията на грижата за възрастните хора и хората с увреждания. С неговото изпълнение ще се реализира първият етап от процеса на деинституционализация, който съгласно Стратегията следва да бъде завършен до 2034 г. Една от приоритетните целеви групи на Плана за деинституционализация са пълнолетните лица с умствена изостаналост. За извеждането на тези лица от институциите и предоставяне на грижи в общността, от решаващо значение е създаване на нови резидентни социални услуги и подкрепящи услуги в общността и

UDK 37

ISSN 2545 - 4439

ISSN 1857 - 923X

INTERNATIONAL JOURNAL

Institute of Knowledge Management

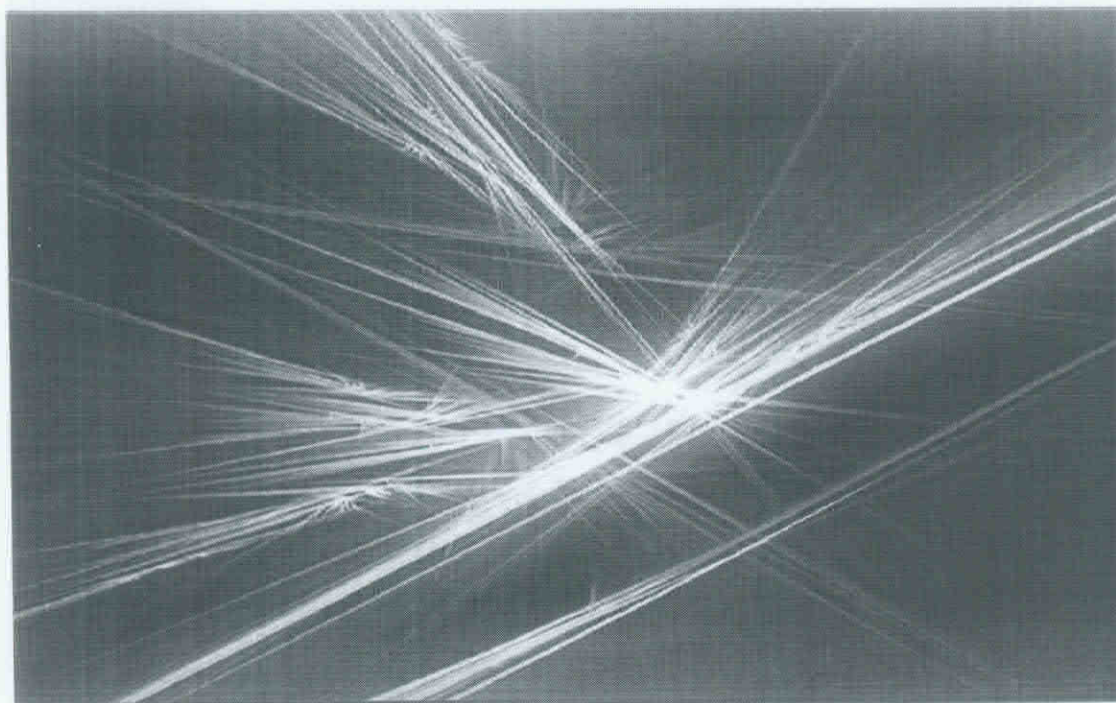
KNOWLEDGE

Scientific Papers

Vol. 64.4

MEDICAL SCIENCES AND HEALTH

KIJ

Vol. 64

No. 4

pp. 375 - 594

Skopje

2024

PSYCHO-SOCIAL CONSEQUENCES OF CARDIOVASCULAR DISEASES IN PERSONS OF WORKING AGE

Veronika Spasova

Medical University — Pleven, Bulgaria, spasova_v@abv.bg

Abstract: Cardiovascular diseases are leading socially significant diseases, both in the developed countries of the world and in Bulgaria. The modern way of life, combined with a number of other risk factors, lead to the emergence of symptoms of these diseases at an increasingly younger age, affect people of working age and are the cause of the appearance of adverse consequences of a physiological, psychological and social nature, and not infrequently and to premature death.

Objective: To study the psychological and social consequences of cardiovascular disease in working-age individuals.

Materials and methods: 1. Theoretical analysis. 2. Sociological method — survey with a semi-standardized survey card, which includes 15 questions in the Special part and 5 questions in the Passport part. 3. The statistical method alternative analysis was used to objectify the results.

The study was conducted in the period March - April 2024 among 34 persons of working age, diagnosed with Cardiovascular Diseases, hospitalized in the Cardiology Department of Multi-Purpose Hospital for Active Healthcare "Avis Medica" - Pleven town. In terms of physiological consequences of the disease, the results indicate that respondents "often" experience easy fatigue (49.98%) and heart palpitations (38.22%). Among the symptoms/consequences that are present "sometimes" leading are shortness of breath and weight change (55.86%), also the presence of chest pain and dizziness (44, 10%), as well as the need to observe a dietary regime (38.22%). The answers "almost always" and "always" do not have a significant weight, which can be explained by the fact that they are symptoms with a recent history, the respondents are at an age when they do not have severe consequences of the disease and decompensated conditions. All respondents experienced psychological consequences of the disease - (97.06%) indicated that they were afraid of worsening the condition, half (49.98%) of the respondents had negative feelings such as bad mood, anxiety, stress, despair, 47.04% had no desire for intimacy/sex due to the condition and/or ongoing drug therapy; fear for life was felt 'sometimes' by 35.28% of the respondents. Almost half of the respondents report that they fell into apathy and depression, half had angry outbursts and emotional outbursts, which they attributed to the disease and its consequences. Regarding the social consequences for CVD patients, the results show that the disease had the greatest impact on their income - 79.38% and in 32.35% it affected their work activity. The consequences are insignificant in the activities related to maintaining personal hygiene, that of the home, performing household activities, making social contacts. Only 1/3 reported a change in leisure activities.

The consequences of cardiovascular diseases such as psycho-emotional stress, impaired physical and social activity, the allocation of significant funds from the family budget for the purchase of medicines and healthy nutrition, temporary incapacity and hospitalizations, the occurrence of permanent damage to health, put people with a diagnosis cardiovascular disease at risk of social insecurity and poverty and lead to a subjective feeling of low quality of life.

Keywords: cardiovascular diseases, consequences, working age

ПСИХО-СОЦИАЛНИ ПОСЛЕДИЦИ ОТ СЪРДЕЧНО СЪДОВИТЕ ЗАБОЛЯВАНИЯ ПРИ ЛИЦА В ТРУДОСПОСОБНА ВЪЗРАСТ

Вероника Спасова

Медицински университет – Плевен, България, spasova_v@abv.bg

Резюме: Съречно съдовите заболявания са водещи социално-значими заболявания, както в развитите държави на света, така и в България. Съвременния начин на живот, комбиниран с редица други рискови фактори водят до възникване на симптоматика на тези заболявания във все по-млада възраст, засягат хората в трудоспособна възраст и са причина за появата на неблагоприятни последици от физиологичен, психологичен и социален характер, а не рядко и до преждевременна смърт.

Цел: Проучване на психологическите и социални последици от съречно съдови заболявания при лица в трудоспособна възраст.